

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BEAT GENERACE A JEJÍ ODKAZ DNES

Autor práce: Vojtěch Jaroš

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Richard Říha

Katedra: Katedra aplikované jazykovědy

2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Richardu Říhovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH:

1. ÚVOD.....	5
2. METODIKA.....	7
3. SITUACE V LITERATUŘE PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE.....	8
3.1 Evropa.....	8
3.1.1 Rozhněvaní mladí muži.....	8
3.2 USA.....	9
3.2.1 Americký sen.....	9
3.2.2 Beatníci.....	10
4. STUDIE JEDNOTLIVÝCH AUTORŮ BEAT GENERATION.....	13
4.1 Allen Ginsberg(1926-1977).....	13
4.1.1 Rodina a její vliv.....	14
4.1.2 Počátky Ginsbergovy tvorby.....	14
4.1.3 Ginsberg a drogy.....	16
4.1.4 Rozbor díla.....	17
4.2 Jack Kerouac(1922-1969).....	21
4.2.1 Kerouakova literární tvorba.....	24
4.2.2 Základy spontánní prózy.....	25
4.2.3 Rozbor díla.....	28
4.3 Lawrence Ferlinghetti(1919-).....	32
4.3.1 Dílo Lawrence Ferlinghettiho.....	33
4.3.2 Ukázky z tvorby.....	34
4.4 Ken Elton Kesey(1935-2001).....	37
4.4.1 Dílo.....	37
4.5 Gregory Corso(1930-2001).....	41
4.5.1 Dílo.....	41
4.6 William Seward Burroughs.....	43
4.6.1 Dílo.....	44
5. ZÁVĚR.....	47
6. BIBLIOGRAFIE.....	48
ABSTRAKT.....	50
ABSTRACT.....	51

1. ÚVOD

Hnutí beat generation postupně vznikalo v USA od počátku 50. let, přičemž největší slávy dosáhlo v průběhu jejich druhé poloviny. Všichni tehdejší autoři byli Američané, kteří se ovšem neomezili pouze na Spojené státy a cestovali po světě, což jim poskytlo inspiraci pro jejich tvorbu mnohdy zachycující jejich cesty. Beatnická literatura silně ovlivnila i kulturu v Evropě-viz. náznaky prolínání a některých společných znaků s literárními skupinami jako jsou například Rozhněvaní mladí muži (Angry Young Men) v Anglii.

Samotný název Beat generation má mnoho různých vysvětlení a významů a je stejně tak různorodý, jako bylo hnutí samo. Slovo „beat“ údajně pochází z rozhovorů J. Kerouaka a C. Holmese, avšak k nim se dostalo od tehdejší undergroundové legendy Herberta Hunckla, který pojmenoval rodící se hnutí slovy „tired a beaten down“, což jsou hlavní významy, které slovo „beat“ obsahuje. Znamená tedy především celkovou únavu, vyčerpanost, jako adjektivum zbitý, zničený. Jako to bývá se vším, i u beat generation dostávalo později toto slovo nové a nové významy, které se od těch původních někdy dokonce zásadně lišily, ba si i protirečily (např. spojování s výrazem „beatify“ – blažený, či výklad slova od Lawrence Ferlinghettiho – hlučný).

Původní spisovatelé beat generation se shromáždili v New Yorku, proto jsou někdy nazýváni jako „New York Beats“. Mezi hlavní představitele patřili zejména Jack Kerouac, Allen Ginsberg, William S. Burroughs a Gregory Corso. Úplný počátek lze spatřovat na Columbijské univerzitě, kde se seznámili ústřední spisovatelé celého hnutí Allen Ginsberg a Jack Kerouac. Některé z Kerouakových novel se zde přímo odehrávají.

Obrovský boom beatnických názorů a myšlenek odstartovala Kerouakova kniha *Na cestě (On the Road)* a báseň *Kvílení (Howl)* od Ginsberga, do té doby naprosto nevídaná literární díla, průkopnická v mnoha různých ohledech. Náměty a styl byly kontrast a konfrontace s dosavadním americkým způsobem života, nechuť k tzv. „americkému snu“, jehož idea se v poválečných Spojených státech těšila veliké oblibě společně se vznikající a beatníky tolik kritizovanou a opovrhovanou konzumní společností a rychle narůstající prosperitou.

V literatuře tito autoři vymýšleli vlastní styly psaní, jako je „spontánní próza“, používali také psychoanalýzu, chtěli se odprostit od svazujících forem například absencí interpunkce, atd. V jejich dílech popisovali většinou vlastní životní zkušenosti, vlastní zážitky. Vše bylo psáno hovorovým až vulgárním jazykem, na tehdejší dobu velmi šokujícím. Realistiky se zaměřovaly na témata zahrnující všechny aspekty života–sex, drogy, hudba, toulání se, opravdové prožívání života. Autory beatnické generace velmi ovlivnila láska k hudbě, hlavně původní jazz, blues a be bob, stejně tak jako někteří autoři klasické vážné hudby. Snažili se psát některé básně pouze v rytmech hudby, ničím jiným se neomezovali. Nechali volný průběh jejich myšlenkám, jejichž tok poté zaznamenali, což platilo jak v poezii, tak v próze. Toto byl jeden z důležitých znaků jejich tvorby.

Beatnická generace již více než půl století ovlivňuje nejen literární tvorbu, ale i názory lidí a jejich celkový pohled na svět. Dodnes má mnoho stoupců a obdivovatelů. Beat generation nebyl pouze nový literární proud, ale přinesla s sebou i nový životní styl a životní filosofii odhalující témata, která do té doby byla naprosté tabu. A právě to ji činí tolik významnou.

2. METODIKA

Práce se zabývá hnutím beat generation, kontextem jeho vzniku, hlavními myšlenkami a filosofií beatnické generace a dále obsahuje studii jednotlivých autorů a jejich tvorby.

Nejprve je nastíněna situace v literatuře po skončení druhé světové války, což je pro pochopení vzniku beatnické generace nezbytné. Kvůli ne zcela shodným tendencím, kterými se literatura ubírala, je zvlášť popisována situace v Evropě a v USA. Tato počáteční kapitola je zaměřena zejména na Rozhněvané mladé muže působící v Anglii a na americkou Beat generation.

Dále následuje studie jednotlivých autorů beatnické generace. Byli vybráni nejdůležitější představitelé, a to: Allen Ginsberg, Jack Kerouac, Lawrence Ferlinghetti, Gregory Corso, Ken Elton Kesey a William Seward Burroughs.

Každá studie je nejprve zaměřena na jeho život a události ovlivňující jeho tvorbu. Poté je rozebrána autorova nejdůležitější tvorba. Vše je doplněno citacemi a úryvky z děl, které nejlépe reprezentují a vystihují hlavní myšlenky beat generation.

V závěru jsou shrnuty poznatky a názory, kterých bylo dosaženo.

3. SITUACE V LITERATUŘE PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE

Po skončení druhé světové války se literatura začala ubírat různými směry. Poválečná díla většinou refleктоvala dění ve společnosti, byla odrazem jejího vývoje. V evropské a americké literatuře se objevovaly různé tendence, proto je vhodné se jimi zabývat odděleně.

3.1 Evropa

V Evropě po skončení války vznikalo nemálo nových směrů reagujících na události doby. Mezi hlavní patří například existencialismus, reprezentovaný zejména Albertem Camusem a Jeanem Paulem Sartrem, dále absurdní drama, jehož nejvýznamnějším a nejznámějším představitelem je Samuel Beckett, významným směrem je také neorealismus, který se projevoval nejen v literatuře, kde ho zastupuje Albert Moravia, ale i například v kinematografii či malířství.

3.1.1 Rozhněvaní mladí muži

V 50. letech v Anglii působí tzv. Rozhněvaní mladí muži (Angry Young Men). Jsou proti veškerým konvencím, ostře kritizují tehdejší anglickou měšťáckou společnost a její ideály. Otevřeně dávají najevo odpor proti falešné morálce, pokrytectví, materialismu. Ač je tato kritika velmi ostrá, je stále umírněnější, než beatnici, kteří ve stejné době působili v USA (neexistuje zde takový extrém, jako je například potulný život, drogová a sexuální nevázanost či zanedbaný zevnějšek). Protest Rozhněvaných mladých mužů je stále v mezích anglického konzervatismu.

Hrdinou děl autorů hlásících se k tomuto hnutí bývá většinou mladý muž neuznávající hodnoty společnosti, který vyjadřuje svérázný protest a nezáleží mu na kariéře či materiální stránce života. Paradoxem ovšem v některých dílech bývá, že tyto hlavní hrdinové se díky sňatku s bohatou dívkou dostávají do společnosti, kterou tolik kritizují a poté s ní splynou.

V dílech Rozhněvaných mladých mužů se, stejně tak jako u beatníků, objevuje i běžný hovorový jazyk.

Jako hlavní představitele tohoto hnutí lze uvést K. Amise (Šťastný Jim), J. Braina (Místo nahoře) a J. Osborna (Ohlédni se v hněvu).

3.2 USA

Stejně jako v Evropě, i ve Spojených státech se po válce začala rozvíjet konzumní společnost založená na materialismu, kladoucí důraz na kariéru a bohatství. I v USA se události této doby odrážely v dílech autorů, ať už souhlasících s tehdejšími řádem, či proti němu protestujících.

3.2.1 Americký sen

S americkou poválečnou společností se pojí idea amerického snu, která byla velmi rozšířená. Měla a má mnoho stoupců i kritiků.

Poprvé byl termín „americký sen“ použit Jamesem T. Adamsem v roce 1931. Ve své knize píše:

„The American Dream is "that dream of a land in which life should be better and richer and fuller for everyone, with opportunity for each according to ability or achievement. It is a difficult dream for the European upper classes to interpret adequately, and too many of us ourselves have grown weary and mistrustful of it. It is not a dream of motor cars and high wages merely, but a dream of social order in which each man and each woman shall be able to attain to the fullest stature of which they are innately capable, and be recognized by others for what they are, regardless of the fortuitous circumstances of birth or position."¹

Idea amerického snu spočívá ve víře, že každý člověk především pomocí tvrdé práce může dosáhnout výrazného společenského vzestupu a zbohatnutí, které je velmi žádoucí a k vytvoření určitého uznávaného postavení ve společnosti dokonce nutné. Zde je jasně vidět, jaké priority americká společnost nastavila. Společnost klade důraz na materiální hodnoty (bohatství) a na kariéru (resp. společenský vzestup) a od toho se odvíjí vše ostatní.

Podle této filosofie je potom společnost hierarchizovaná na základě materiálních kritérií. Má svůj řád, své principy a každý v ní má své místo, které si vydobýje a zaslouží-podle své výkonnosti, odvahy, práce. Snem každého je materiální zázemí,

---

¹ <http://memory.loc.gov/learn/lessons/97/dream/thedream.html>

bohatství, pevně uznávané místo ve společnosti, rodina. Tato společnost určuje striktní morální principy, které je nutno dodržovat.

3.2.2 Beatníci

Proti společnosti podle amerického snu se tvrdě postavili beatníci. Beat generation je seskupení lidí, kterým se idea amerického snu nelíbila, byli proti tehdejší americké společnosti, která dávala přednost pohodlí, penězům, materiálním hodnotám a přepychu. Beatníci protestovali proti životu podle scénáře, který jim společnost napsala. Snažili se dělat přesný opak. Utíkali od civilizace a jejích vymožeností, nezáleželo jim na množství peněz, které měli. Zatímco lidé žijící podle požadavků americké společnosti se snažili zajistit si dobrou budoucnost, beatníci se soustředili na maximálně intenzivní prožitek z přítomnosti. Když potřebovali peníze, vydělali si je způsobem, kterým to zrovna bylo možné a kde se dalo. Neměli žádné stabilní zaměstnání a nebránili se ani získávání peněz nelegálními prostředky.

Celé beatnické hnutí začalo velmi skromně. Historikové dnes vidí jeho počátek v roce 1944, kdy se v New Yorku setkali Ginsberg, Kerouac a Burroughs. Ginsberg a Kerouac byli tehdy studenty Columbijské univerzity, brzy ale byli akademickým světem zklamáni a začali hledat různé alternativní formy vzdělání. Burroughs byl o několik let starší, již před léty studoval medicínu, antropologii a psychoanalýzu ve Vídni a na Harvardu a v době jejich setkání právě začal experimentovat s drogami. Seznámil Kerouaca a Ginsberga se svými novými zkušenostmi a jeho světem.²

Beatníci byli nejprve literární událostí, roztroušenou skupinou spisovatelů, kteří překonávali ve svých textech a uvnitř sebe sama to, co Ginsberg označil jako „syndrom uzavření“. Všichni se narodili v době hospodářské krize ve třicátých letech, dospívali během druhé světové války a začínali psát ve stínu mccarthismu a prosperity, která s ním byla úzce spojena.³

Styl psaní beatníků se vymykal klasickým normám (což signalizuje odpor k dodržování jakýchkoliv společenských norem). Jejich knihy byly psány spontánně, byl to zaznamenaný tok myšlenek, který jim zrovna proudil hlavou. Nebylo nic neobvyklého, když ve větách chyběly čárky či tečky (to by narušilo onen tok myšlenek).

---

² GINSBERG, A., *Kvílení*, Praha : Odeon, 1990, ISBN 80-207-0155-9, s. 235-236

³ KRAMEROVÁ, J., *Allen Ginsberg v Americe*, Praha : Volvox Globator, 2002, ISBN 80-7207-3478-8, s. 27

Znakem beatnických děl bylo také používání hovorových výrazů a vulgarismů, útržkovitost dialogů, erotická otevřenost.

Mezi beatníky se našlo mnoho buddhistů, jelikož buddhismus považuje život za utrpení. Není tedy náhodou, že jejich název-beatníci-pochází ze slova „beat“, které znamená „vyčerpaný, zbitý“. Spisovatel Herbert Gold to vystihl takto: *“Beat znamená být na dně, být totálně vyřízený, ale plně přesvědčený o své vnitřní svobodě...a o tom, že ten velký, bezpečný, vypasený, chladný svět je potřeba si držet pořádně od těla.”*

Díla beatníků vyobrazovala postavy toužící po nových zážitcích a hledající novou životní vizi, stejně tak jako sami beatníci. Psaní těchto děl bylo pojímáno jako dobrodružství, jako vzrušující zábava. Do literatury beatníci přinesli něco nového, co se dosud jak v próze, tak v poezii neobjevilo. Literárními kritiky to ovšem nebylo vnímáno nijak pozitivně.

Beatníci i jejich románoví hrdinové meditovali, kouřili marihuanu, poslouchali jazz, vandrovali krajem a protloukali se životem s nadějí, že naleznou nový způsob existence, který nebude omezen civilizací a jejími hodnotami.

Pojmenování beatníků vymyslel Jack Kerouac, jeden z nejvýznamnějších představitelů této generace. Říkal, že všichni tito autoři jsou členy beat generation, ubité generace. O toto sousloví se časem začaly vést spory-co přesně vyjadřovalo, kdo se měl stát členem tohoto společenství?

Autoři beatnické generace by zřejmě zůstali ve větší či menší anonymitě, pokud by si neosvojili společnou identitu. Tímto na sebe ovšem upoutali pozornost. Koncem 50. let se z provokativního beatnického hnutí vyvinul směrodatný ukazatel uměleckých proměn v americké kultuře, jejíž základy v této době prodělávaly důkladný otřes.⁴

Pozornost beatníci nezbuzovali pouze díky jejich tvorbě, ale také kvůli jejich životnímu stylu, filosofii a pohledu na svět (což se v dílech samozřejmě odráželo).⁵ Jedním z důsledků tvorby beatníků byl příklon literatury, ať mluvené či psané, ke smyslnosti filmu, jazzu a rock´n´rollu.

Měli také zásluhu na tom, že se zvedl zájem o veřejná čtení. Vysvobodili poezii ze „zajetí papírové stránky“ a vnesli ji do prostředí, které souviselo s hudbou či výtvarným uměním, např. do jazzového klubu, galerie, kaváren. Glenn O'Brien v eseji

---

⁴ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 15

⁵ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 17

The Beat Goes On píše: „Beatníkům šlo o slovo. O tom, jak psanému slovu vdechnou život a hudebnost. Poesii předváděli, nijak ji neomezovali.“⁶

Jack Kerouac měl v jednom se svých notesů poznamená rozsáhlý citát z eseje, který o Waltu Whitmanovi napsal D. H. Lawrence:

„Skutečným domovem ducha je daleká cesta. Nikoli nebe, nikoli ráj. Nic vyššího. Nic vnitřního. Duch není ani nahoře, ani uvnitř. Je to pocestný putující dalekou cestou.

Nikoli hloubáním, nikoli pústem. Nikoli niterným průzkumem nebes po způsobu velkých mystiků. Nikoli pocitem blaženosti. Nikoli opojením. Žádným z těchto prostředků nedosáhne duch svého. Musí se vydat na dalekou cestu.

Nikoli skrze milosrdenství. Nikoli skrze obětování. Ani skrze lásku. Nikoli skrze dobrou práci. Ničím z toho se netříbí duch. Jedině skrze putování dalekou cestou.

Samo putování, pouť dalekou cestou. Vstříc přímému působení. Na těžkopádných nohou. V ústrety všemu, co kráčí dalekou cestou. Ve společnosti těch, kteří se vláčejí týmž směrem, touž cestou. K nijakému cíli. Jen a jen dalekou cestou.“⁷

Svobodná cesta plná lidí byla totemem této generace. Obraceli se k ní autoři jako Kerouac, Ginsberg, Whitman, Kesey. Symbolizovala optimismus, radostné vyhlídky, očekávání nejlepšího možného.⁸

Beatnická generace měla, ostatně jako všechno, jak svoje příznivce, tak odpůrce a kritiky. Na jedné straně se snažila zbavit společnost pokrytectví a materialismu, na druhé straně, podle kritiků beatníci pomáhali podkopat židovsko-křesťanskou etiku, na jejíchž základech kdysi vznikla americká kultura, a nahradili ji záminkou k neukázněnosti a nezodpovědnosti. Jack Kerouac a Allen Ginsberg se považovali za osvoboditele Američanů od bezduché jednolitosti, neboť podněcovali zájem o mystiku, ekologii, staré civilizace, svobodu vyjadřování, alternativní stavy vědomí či menšinové sexuální zaměření. Odpůrci naopak spatřují v činnosti beat generation počátky rozkladného procesu, který ústí v drogovou závislost, AIDS, promiskuitu, rozpad rodiny, sektářství, nárůst zločinnosti, pornografii a pohrdání autoritou.⁹

⁶ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 19

⁷ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 24-25

⁸ STONE, R., *Zelená mláď : Vzpomínky na šedesátá léta*, Praha : Volvox Globator, 2007, ISBN 978-80-7207-665-9, s. 146

⁹ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 24

Beatníkům bývá též vytýkáno diletantství a křečovitě hledání vzrušení za každou cenu. Mnoho z řad beatníků také skončilo ve svěracích kazajkách. Drogová nevázanost vyvrcholila koncem 60. let, kdy už existovalo hnutí hippies.

Stále se vedou nekonečné diskuse nad dopadem tvorby beatnické generace a jen stěží utichnou. Současná vlna zájmu o beatnické autory potvrzuje neutuchající přitažlivost jejich tvorby. I kritici musí připustit, že kolem mediální prezentace životního stylu autorů se otočil vývoj poválečné populární kultury.

4. STUDIE JEDNOTLIVÝCH AUTORŮ BEAT GENERATION

4.1 Allen Ginsberg (1926-1977)

Allen Ginsberg je jedním z duchovních otců beatnické generace a zároveň jejím nejreprezentativnějším představitelem. Ve 40. letech studoval na Columbia College, kde získal bakalářský titul. Ve studiích dále pokračoval, nicméně kvůli opakovaným krádežím a problémům s drogami byl ze školy vyloučen. Poté prošel celou řadou povolání.

Byl členem Americké akademie umění a literatury, za jeho knížku *Pád Ameriky, básně těchto států* (*The Fall od America, Poems od These States, 1973*) dokonce získal oficiální Národní knižní cenu. Vždy velmi kriticky posuzoval vládní domácí i zahraniční politiku a jako jeden z prvních intelektuálů hlasitě protestoval proti americkému vojenskému vměšování v Indočíně. Ve druhé polovině 60. let cestoval po celých Spojených státech, aby se účastnil protiválečných demonstrací, kde recitoval svou poezii. Cestoval i po Evropě a Asii, byl vyhoštěn z Kuby kvůli kritice vládních úřadů. Vyhoštěn byl také v roce 1965 z Československa, kde se stal králem Majálesu a v letadle o tom napsal báseň *Král Majáles* (*King of May Day Parade*).

Lidské tělo Ginsberg chápal jako zdroj, nástroj a bránu duchovna. Takové chápání se prohlubuje s jeho pokračujícím studiem východních filosofí, zvláště po návštěvě Tibetu a setkáním s buddhistickým guru Čógjamem Trungpou, který byl pro Ginsberga velkou inspirací a také duchovním rádcem a právě jemu byla věnovaná sbírka *Dech myšlení* (*Mind Breaths, 1978*).

Výrazem Ginsbergových snah o spojení blízkých tendencí západního a východního myšlení bylo v roce 1974 založení *Kerouacovy školy osvobozené poetiky* (*Jack Kerouac School of Disembodied Poetics*). Tuto školu, jejíž hlavním posláním je studovat poezii jako inspiraci pro život, Allen Ginsberg po řadu let spravoval.¹⁰

4.1.1 Rodina a její vliv

Ginsberg se narodil 3. června 1926 v Newarku ve státě New Jersey rodičům Naomi a Louisovi Ginsbergovým. Jeho vztah k nim nebyl nikdy jednoznačný a řada kritiků právě zde hledá vysvětlení jeho homosexuality, tuto možnost ostatně ani on sám nepopíral. Se svou homosexuální orientací se nejprve těžce vyrovnával. Byl zamilovaný do Neala Cassadyho, který ho odmítl, poté se jeho životním partnerem stal Peter Orlovsky.

K matce, židovské emigrantce z Ruska, ho poutalo silné citové pouto, ale už tehdy se musel vyrovnávat s jejími paranoidními stavy a dramatickými rodinnými situacemi, které z její nemoci vyvstávaly. Později se jeho matka dokonce stala nesvéprávnou, nicméně ovlivnila celý Ginsbergův život. Její památce byla věnována báseň *Kadiš* (Kadiš je židovská modlitba za mrtvého).

První zájem o literaturu a literární tvorbu v Ginsbergovi probudil jeho otec, středoškolský učitel angličtiny, který po celý život psal verše, publikoval je v časopisech a vyšlo mu i několik knižních sbírek. Ve vývoji Ginsbergova psaní se projevila revolta proti spořádanosti otcova života a také proti formálnosti jeho poezie. Společně s otcem, jako projev usmíření, Ginsberg uspořádal několik veřejných čtení poezie koncem 60. a počátkem 70. let.¹¹

4.1.2 Počátky Ginsbergovy tvorby

Od roku 1944, kdy se Ginsberg zapsal na Kolumbijskou univerzitu, žil v New Yorku a prakticky nic nepublikoval. Také ostatní spisovatelé, se kterými se stýkal (W. Burroughs, J. Kerouac, G. Corso), působili vesměs nejprve na východním pobřeží.

---

¹⁰ GINSBERG, A., *Kvílení*, Praha : Odeon, 1990, ISBN 80-207-0155-9, s. 243-244

¹¹ GINSBERG, A., *Kvílení*, Praha : Odeon, 1990, ISBN 80-207-0155-9, s. 241-243

Podle Ferlinghettiho „v San Francisku byli beatníci přivandrovalci z východního pobřeží“.¹²

Do San Franciska, kde ho ještě nikdo neznal, Ginsberg poprvé přišel, když mu bylo 27 let. Trvalo mu ovšem rok, než se tam dostal. Nejprve stopoval na Floridu, poté odletěl na Kubu a také prozkoumal Yukatán. Když se ocitl v Kalifornii, navštívil v San José svého kamarád Neala Cassadyho, který se stal předlohou postavy Deana Moriartyho z Kerouacova románu „*Na cestě*“ a Kerouac ho spolu s Ginsbergem a ostatními přáteli obdivoval jako samorostlého učence (Cassady se později spojil s Kenem Keseyem, v roce 1968 byl nalezen mrtvý poté, co si vzal smrtelnou kombinaci alkoholu a barbiturátů). Poté, co se Ginsbergovi nepodařilo najít zaměstnání, ho Cassady odvezl do San Franciska. Tam se seznámil s Lawrenceem Ferlinghettim a dalšími místními básníky a také potkal Petera Orlovského, jeho životního partnera.

První část *Kvílení* dokončil Ginsberg v bytě, který si společně s Orlovským pronajali. *Kvílení* poprvé přečetl na veřejném čtení „*šesti andělů na jednom jevišti*“, které organizoval Kenneth Rexroth. Ten večer pak jeden kronikář nazval „*porodním traumatem beat generation*“. Čtení se účastnili také Kerouac, který přišel na výraz „*beat generation*“ a ten večer měl dohlížet na to, aby publikum bylo dostatečně přioopilé a nadšené, nebo například Ferlinghetti.¹³ Kerouac po vystoupení Ginsbergovi řekl, že tahle jediná báseň ho proslaví. A měl pravdu. Básník Michael McClure o tomto večeru říká:

“Nepamatovali jsme si, že by jazykem poezie takhle dřív někdo promluvil. Zašli jsme do míst, odkud není návratu. Nikdo z nás se nechtěl vracet do šedého, sychravého, militaristického ticha, do rozumové prázdnoty, do země bez poezie, do duchovní jednotvárnosti. Chtěli jsme na to jít nově, chtěli jsme na to přijít, přijít na kloub tomu procesu, do kterého jsme se vrhali. Chtěli jsme hlas a chtěli jsme vizi.“¹⁴

Tento večer byl zlomový nejen pro Ginsberga, ale pro celou beatnickou generaci, bývá považován za její oficiální vznik.

Ginsberg neváhal jako básník a aktivista otevřeně vystupovat na veřejnosti, takže mu média věnovala pozornost. To velmi pomohlo zviditelnění celé beatnické

---

¹² TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 163

¹³ KRAMEROVÁ, J., *Allen Ginsberg v Americe*, Praha : Volvox Globator, 2002, ISBN 80-7207-3478-8, s. 60-63

¹⁴ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 155

generace. Když bylo vydáno *Kvílení*, měl za sebou šest let práce v oboru reklamní tvorby a v žurnalistice. Věděl, jak propagovat nové věci, a uměl vybírat témata, kterých se chytá tisk. Tím celému beatnickému hnutí a jeho tvorbě velmi prospěl.¹⁵

4.1.3 Ginsberg a drogy

Na Ginsbergovu tvorbu mělo velký vliv užívání drog. Stejně tak, jako ostatní beatníci, byl proslulý svými experimenty s marihuanou a halucinogeny. Ginsberg o tom hovoří jako o „zbožných bádáních“. V tomto ohledu se často srovnával s básníky francouzského symbolismu, podobně jako oni ukládal záznamy svých „bádání“ do básní a deníků, které v průběhu let vznikaly pod nejrůznějšími vlivy-od psilocybních hub až po rajský plyn.

První deník popisoval den, kdy si poprvé vzal peyotl (mexický kaktus, ze kterého se získává droga meskalin). Jeho dopisy psané Williamu Burroughsovi z Peru vznikaly pod vlivem yage, což je halucinogenní směs destilovaná z vína. Tyto dopisy, stejně jako Burroughsovy dopisy určené Ginsbergovi, vyšly pod názvem *Dopisy o vage (The Yage Letters)*. Druhá část jeho básně *Kvílení* byla inspirovaná peyotlovou vizí, které se Ginsbergovi dostalo v San Francisku, když jednou v noci pozoroval ze svého okna věž hotelu, jejíž fasáda mu připomínala Molocho-nejvyššího kaanského boha, při jehož uctívání rodiče upalovali své děti jako smírčí oběti. *Kadiš*, elegie za jeho matku, byla výsledkem více než čtyřiceti probdělých hodin a kombinovaného amfetaminového rauše. Báseň *Návštěva ve Walesu*, o které Ginsberg hovoří jako o své „první velké slavné wordsworthiánské přírodní poémě“ vznikla pod vlivem LSD.¹⁶

Ginsberg věnoval celé roky zkoumání spletitostí marihuanových zákonů a shromažďování historických, vědeckých a náboženských argumentů proti nim. Obhajoval také užívání LSD a vyzval senátory, aby o LSD uvažovali jako o „užitečném výchovném prostředku“. Konstatoval také, že pokud senátoři skutečně chtějí zabránit užívání LSD, musejí nabídnout takový model společnosti, ve kterém nikdo nebude mít potřebu dosahovat vnitřního klidu prostřednictvím drog.¹⁷

---

¹⁵ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 167

¹⁶ KRAMEROVÁ, J., *Allen Ginsbeg v Americe*, Praha : Volvox Globator, 2002, ISBN 80-7207-3478-8, s. 37-38

¹⁷ KRAMEROVÁ, J., *Allen Ginsbeg v Americe*, Praha : Volvox Globator, 2002, ISBN 80-7207-3478-8, s. 34-35

Z článků, které napsal o marihuaně, má Ginsberg nejradši pojednání pro časopis *Atlantic Monthly* nazvané „Velký marihuanový švindl“, které obsahovalo poznámky a citace různých autorit, jako například Zpráva britsko-indické komise o marihuaně z let 1893-1894. Ve *Velkém marihuanovém švindlu* Ginsberg také píše: „Strávil jsem v transu snad tolik hodin jako v kině-někdy tři hodiny týdně, jindy dvanáct nebo dvacet i víc, tak jako na filmovém festivalu.“¹⁸

4.1.4 Rozbor díla

Jádrem tvorby Allena Ginsberga jsou sbírky *Kvílení a jiné básně* (*Howl and Other Poems, 1956*) a *Kadiš a jiné básně* (*Kaddish and Other Poems, 1961*). Mezi další Ginsbergova díla patří *Dopisy o Yage* (*The Yage Letters, 1963*), *Velký marihuanový švindl* (*The Great Marijuana Hoax*), *Prázdné zrcadlo* (*Empty Mirror, 1961*), atd.

KVÍLENÍ

Kvílení, zřejmě nejslavnější báseň minulého století, se skládá ze tří částí a z jakéhosi dodatku, nazvaného *Poznámka pod čarou ke Kvílení*. Hned na první pohled jde o báseň jiného stylu, než byl ten avantgardní nebo klasický. Základní charakteristikou *Kvílení* je to, že je právě kvílením, že naléhavě, důrazně, se stálým opakováním vyjadřuje zoufalství a zároveň hledá jeho příčinu. Bez ohledu na to, jak bude působit navenek, je motivováno potřebou vykřičet pravdu o lži a křivdě. Ginsberg tedy přichází v půlce dvacátého století s něčím, co se snad už od moderní doby ani nečekalo, totiž s odsouzením světa a s jeho posvěcením. Navíc naprosto odmítá vnější, škatulkující vidění. Ginsberg se noří na dno života, mezi lidi stigmatizované, vyvržené, pohrdané, a to ne proto, aby je litoval a bojoval za jejich práva, ale aby zde našel pravou elitu a svatost *Kvílení* je tak i jedním z nejzávažnějších a nejhodnotnějších protestů proti konzumnímu přístupu k životu.

První část básně velice sugestivně, v dlouhých, rytmických verších (nejčastěji pomocí slůvka *kteří* na začátku každého verše) charakterizuje „nejlepší hlavy“ a jejich autentický život, vymykající se vnějším normám. *Kvílení* nemá provokovat, překračovat tabu, má naopak vydat svědectví o pravdě.

---

¹⁸ KRAMEROVÁ, J., *Allen Ginsberg v Americe*, Praha : Volvox Globator, 2002, ISBN 80-7207-3478-8, s. 37

Šílenství a utrpení „nejlepších hlav“, ale i to, že musejí se svou originalitou hledat místo na dně společnosti, to už je ovšem způsobené křivdou, něčím, co k jejich životu bytostně nepatří a co je jim násilně, zvenku vnuceno společností. Důležité je to, že existenci – na rozdíl od měšťáků – Ginsberg v těch nejlepších tradicích naší civilizace vykládá zevnitř a nikoli zvenku. Kvílení je stejně tak nářkem jako výsměchem, je kronikou (Ginsberg ve svém nekonečném charakterizování těch nejlepších hlav zjevně vychází z toho, co sám prožil, odvolává se na banality, na realitu, jež vidí mysticky, z hloubi svého prožitku) a náboženskou vizí v jednom.

Zatímco první část Kvílení je jakýmsi avantgardním gejzírem nápadů, zbytek básně se více zhušťuje, verš je kratší, údernější, a obsah krouží kolem tří mystických tezí. Kronika mizí a do popředí vchází výklad, rozvržení světa. Témata jsou: Moloch (druhá část) Carl Solomon (třetí část) a svatost (poznámka pod čarou). Všechny tři zbývající části Kvílení jsou také zřetelněji kratší.

Ve třetím zpěvu se oba předchozí pronikají v údělu Carla Solomona a Ginsbergově jasném postoji, v neustále se opakujícím „Jsem s tebou v Rocklandu...“. Milovaný Solomon je ztracen ve svém šílenství a utrpení (podobně jako Ginsbergova matka), není tu místo ani pro happyend ani pro dojetí, je tu jen vášnivě přilnutí k tomu, kdo je ztracen. Kvílení je zde snad až hrůzně věčné, přechází v pravý opak toho, co si mnoho lidí spojuje se slovem „beat“ – je tu posvátná intimita, pietní čistota, žádné odvrácení pohledu a útěk, žádná „svoboda“, provokace a protest.

Kvílení¹⁹

Pro Carla Salomona

Viděl jsem nejlepší hlavy své generace zničené

Šílenstvím, hystericky obnažené o hladu,
vlekoucí se za svítání černošskými ulicemi a vztekle
shánějící dávku drogy,
hipstery s andělskými hlavami, celé žhavé po
prastarém nebeském kontaktu s hvězdným dynamem
ve strojojně noci,
kteří v bídě a v hadrech a se zapadlýma očima

---

¹⁹ GINSBERG, A., *Kvílení*, Praha : Odeon, 1990, ISBN 80-207-0155-9, s. 31

a podnapilí vysedávali a kouřili v nadpřirozené
temnotě bytů se studenou vodou, vznášeli se při tom
nad vrcholky velkoměst a kontemplovali o dřezu,
kteří odhalili mozky Nebesům pod nadzemní dráhou
a spatřili mohamedánské anděly, jak se potácejí
podezřelí po střeších činžáků.

Poznámka pod čarou ke Kvílení²⁰

Svatý Peter svatý Allen svatý Salomon svatý Lucien
svatý Kerouac svatý Huncle svatý Burroughs svatý
Cassady svatý neznámý sodomita a trpící žebráci
Svatí škaredí lidští andělé!

Svatá matka v blázinci! Svaté ocasy dědečků
z Kansasu!

Svatý sténající saxofon! Svatá apokalypsa bopu! Svatí
Džezbendoví marihuanoví hipsteři mír & droga &
bubny!

Svaté samoty mrakodrapů a chodníků! Svaté kavárny
zaplněné miliony! Svaté tajemné řeky slz pod
ulicemi!

KADIŠ

Kadiš (židovský výraz pro modlitbu za zemřelé) se skládá z pěti částí. Ginsbergův verš je zde delší, méně úderný, modelovaný na míru trýznivému dialogu s mrtvou matkou. Jde o mozaiku útržků vzpomínek, z níž vyvstává konkrétní člověk, Naomi, se svou historií a se svým šílenstvím (těžkou paranoiou). Vystupuje tu samozřejmě i Ginsberg sám, ale také jeho otec a bratr. Osud všech je kontemplován najednou. Kadiš se ke konci stává oslavnou meditací nad Bohem a nad Naomi.

---

²⁰ GINSBERG, A., *Kvílení*, Praha : Odeon, 1990, ISBN 80-207-0155-9, s. 49

Kadiš za Naomi Ginsbergovou²¹

Je to zvláštní myslet teď na tebe, která jsi odešla bez
korzetů & bez očí, jak tak kráčím po slunném
dláždění Greenwich Village dole na Manhattanu,
jasné zimní poledne, a já byl celou noc vzhůru,
a poslouchal blues slepého Raye Charlese vyřvávaná
na gramofonu

rytmus ten rytmus-a po třech letech vzpomínka na
tebe-A četl jsem nahlas poslední Adónisovy
triumfální sloky-plakal při tom pomyslení, jak
trpíme-

A že smrt je ten lék, o němž všichni pěvci sní
A zpívají, na který vzpomínají, který prorokují jako
V Hebrejské Hymně nebo v Buddhistské knize
Odpovědí-a má vlastní fantazie zvadlého listu-za
svítání-

Král Majáles²²

Tuto báseň psal Ginsberg v letadle poté, co byl 7. května 1965 vyhoštěn z Prahy.
Je výrazem odporu k totalitnímu komunistickému režimu a sympatií s českými
studenty.

A komunisti nemají co nabídnout kromě ducatých
tváří a brýlí a ulhaných policajtů
a kapitalisti nabízejí těm Nahým napalm a peníze
v zelených kuffících,
a komunisti budou těžký průmysl a těžké je i srdce
a všichni ti krásní inženýři jsou už mrtví, a technici
v skrytu konspirují ve jménu příštího

---

²¹ GINSBERG, A., *Kvílení*, Praha : Odeon, 1990, ISBN 80-207-0155-9, s. 121

²² GINSBERG, A., *Kvílení*, Praha : Odeon, 1990, ISBN 80-207-0155-9, s. 250

Blaha, Blaha, ale teď chlastají vodku a nadávají
na Státní bezpečnost.

...

a já jsem Král Máje, a za pár minut přistanu
na londýnském letišti,

a já jsem Král Máje, no bodejť, když mám slovanské
předky a jsem buddhistický Žid,

který uctívá Nejsvětější Srdce Kristovo, modré tělo
Kršnovo, rovná záda Skopce.

...

a Král Máje je středoevropský titul, patřící mně
v tomto XX. Století vzdor kosmickým korábům
a Stroji Času, neboť já měl vizi a slyšel hlas Blakea,
a opakuji ten hlas. A já jsem Král Máje, který spí
s teenagery a ještě se směje.

...

A přestože jsem Král Máje, marxisti mě ztloukli
na ulici, celou noc mě drželi na policejní stanici,
sledovali mě krok za krokem po jarní Praze,
tajně mě zatkli a letadlem vyhostili
z našeho království

A proto jsem v sedadle uprostřed nebe napsal
tuto báseň.

4.2 Jack Kerouac (1922-1969)

Kultovní spisovatel francouzsko-americké národnosti Jack Kerouac, vlastním jménem Jean-Louis Lebris de Kerouac²³, byl dalším významným představitelem beatnické generace. Proslavil se svými převážně autobiografickými romány, zejména pak románem *Na cestě (On The Road)*. *London Sunday Times* o něm napsal:

---

²³ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 29

„Uchopil obraz života na cestě a obraz neustálého toulání a vytvořil z nich mýtus, který změnil celé životy...položil základy pro „opoziční kulturu“ šedesátých let.“²⁴

Studoval na Columbijské univerzitě v New Yorku, kde se seznámil s Williamem Burroughsem, Allenem Ginsbergem a dalšími. Nejprve se mu na univerzitě dařilo dobře, ale jeho nadšení se začalo postupně vytrácet, přestal ho bavit život strávený na fotbalovém hřišti (dlouho hrál fotbal a byl v něm dobrý), ve škole a neustálým cestováním po velkém městě, což mu zabíralo jeho všechny volný čas. Nakonec studia zanechal.

„...Každý školní den musel dvě a půl hodiny cestovat metrem z Brooklynu do Van Cortlandtova parku. Po celodenním vyučování trávil hodiny na fotbalovém tréninku, a když se po další dlouhé cestě metrem konečně dostal domů, stačil se před usnutím nanejvýš tak navečeřet. Jediná možná doba pro studium byla tudíž během cesty do školy. Brzy zjistil, že učebnice nesou zdaleka tak zajímavé, jako tváře kolem něj. Hned druhý den své školní docházky vynechal, vystoupil na Times Square, aby pozoroval narkomany a prostitutky splývající s ostatními lidmi-směsici, kterou by si v Lowellu vůbec nedokázal představit.“²⁵

Kerouakův život se neřídil konvencemi. Uznával život, který se musí prožít a ne pouze přežít. Velmi toužil po svobodě a to ho dostalo na cesty, které podnikal po celých Spojených státech. Živil se příležitostnými zaměstnáními.

Kerouakovo dílo se proslavilo nejen ve Spojených státech, ale i v Evropě, i když o jeho první díla nejprve vydavatelé neměli velký zájem. Slavným se stal až po vydání románu *Na cestě*, byl také vzorem pro spoustu mladých lidí. Právě Kerouac vymyslel pojmenování lidí, s nimiž se ztotožňoval a o nichž psal. Říkal o nich, že jsou členy beat generation.²⁶ Stejně jako ostatní příslušníci této generace, i Kerouac odmítal ideál „mladého úspěšného Američana“ s jeho přímočaře nalinkovaným a pevným cílem. Raději zvolil cestu protestu. Uniká od civilizace a konzumu k nevázanému způsobu života a snaží se navrátit k přírodě. Jeho chování je projevem negativismu, revolty,

---

²⁴ NICOSIA, G., *Memory Babe : kritická biografie Jacka Kerouaka*, Olomouc : Votobia, ISBN 80-85885-02, s. 7

²⁵ NICOSIA, G., *Memory Babe : kritická biografie Jacka Kerouaka*, Olomouc : Votobia, ISBN 80-85885-02, s. 57-58

²⁶ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 14

výsměchu tradičním hodnotám (jako je bohatství, kariéra, rodina), oficiální morálce, kterou nastavila společnost, a prosperující konzumní společnosti, která se v poválečné době začala velmi rychlým tempem rozvíjet.

Slovo „beat“ ve významu zmožený, vyčerpaný, slyšel Kerouac poprvé od Herberta Huncla, který říká: „*Používal jsem ten výraz, když jsem říkal „Man, I´am beat!“, jako že jsem unavený. Bylo to mé oblíbené slovo. A nakažlivé. Bylo celkem jedno, o čem se mluví, hlavní bylo to slovo, a oni takové věci nikdy neslyšeli“*. Jacka Kerouaka upoutaly možné významy tohoto slova. Začal je vnímat jako vyjádření charakteristiky lidí, s nimiž se identifikoval, ubitých a odsunutých na okraj společnosti. „*Pro mě znamenalo (to slovo) být chudý, spát v podchodech, jak to dělal Huncl, ale přitom být osvícený, mít osvícené názory na apokalypsu a tak,*“ říká k tomu Kerouac.²⁷

Identifikace se společenskými odpadlíky se měla stát ústředním tématem beatnického psaní. Kerouaka přitahovali tuláci a lidé rasově poznamenaní, Ginsberga sexuální psanci a Burroughse zase zločinci a narkomani. Všichni v těchto sociálních skupinách viděli odpůrce tradičních amerických hodnot. Podle nich se nová životní vize mohla ujmout jedině tam, kde nepřekáží žádné „civilizační hodnoty“.

Kerouac napsal pro časopis Playboy článek Filozofie beat generation, kde poukazuje na to, že se beatnictví vyznačuje hlubokou religiozitou, „*touhou ocitnout se mimo tento svět, jenž není naším královstvím, v extatických výšinách spásy, jako kdyby znovu nastalo zjevení klášterních svatých z Chartres a Clairvaux...*“. Není tedy náhodou, že Kerouac sám sebe v románu Na cestě pojmenoval Paradoxe-ráj. Domníval se, že beatnická religiozita signalizuje duchovní obnovu amerického života.²⁸

Kerouac se přiklání k východním filosofiím, zejména k zen-buddhismu, nicméně vždy zůstal katolíkem, protože tak byl vychován. Snaží se najít vnitřní svobodu, což se projevuje také v jeho zanedbaném vzhledu a toulání se. Velký vliv na něj a jeho tvorbu měl alkohol a drogy, což má společné se všemi členy beatnické generace.

V posledním období jeho života, kdy se neustále snažil utéct před lidmi, jelikož špatně nesl popularitu, se kterou se nedokázal vyrovnat, ztratil Kerouac zájem o psaní i o život samotný. Konec šedesátých let strávil v rezignované apatii. Roku 1969 ve 47 letech Jack Kerouac zemřel v St. Petersburgu na Floridě, příčinou byl zřejmě alkoholismus.

---

²⁷ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 75-76

²⁸ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 23

4.2.1 Kerouakova literární tvorba

V literatuře se odráží Kerouakův způsob života a jeho životní filosofie. Kvůli snaze šokovat a provokovat se jeho díla vyznačují bezprostřední odvážnou výpovědí, erotickou otevřeností, vulgarismy a slangem.

*„Má práce, tak jako práce Proustova, sestává z jedné obrovské knihy, psal v běhu a ne na posteli nemocného.“*²⁹ Píše Kerouac v předmluvě své knihy *Big Sur*.

Kerouacova poezie je velmi ovlivněna zen-buddhismem a starou čínskou poezií. Velmi ho ovlivnil také blues a jazz. Mezi jeho nejvýznamnější tvorbu v oblasti poezie se řadí *San Francisco Blues*, 1983, *Mexico City Blues*, 1959 a posmrtně sestavné *Rozprášené básně*, 1971.

Mnohem důležitější, než básnická tvorba, je jeho tvorba prozaická. Kerouac ve svých dílech čerpá ze zážitků, které získal při svém toulání po Spojených státech. Kerouac objevil zcela nový stylistický přístup k tvorbě. Jeho knihy jsou psány metodou, která zachycuje věrný obraz jeho myšlenkových pochodů, experimentální formou, kterou sám později nazval „spontánní prózou“. Jeho myšlenky volně plynou, aniž by se je uměle snažil složit v konzistentní celek. Svou tvorbou se Kerouac snažil šokovat a také upozornit na problémy společnosti.

*„Mé místo na současné americké literární scéně je zkrátka takové, že se mi udělalo blbě z konvenční anglické věty, držené v okovech všelijakými pravidly a nepříslušející skutečné podobě mé mysli... že jsem se jejími formami nadále nemohl vyjadřovat. Uvědomte si, kolik je v soudobém románu vět, které říkají: "Na cestách ležel sníh a automobil se do kopce šplhal jen s obtížemi"? Tihle velcí "řemeslníci" prózy z řad našich současníků si nalhávají, že dětinskou metodou uchopení dvou původně krátkých vět a jejich slepením pomocí "a" vyrobili větu. Pokud tomu rozumím, jde jen o dva malé kousky představitivosti vytržené z mnohem delší věty totální imaginace, která jediná by nám konečně odhalila něco, co jsme dosud neslyšeli, pokud by se ji ovšem vážený autor odhodlal utrousit.“*³⁰

---

²⁹ KEROUAC, J., *Big Sur*, Praha : Argo, 2005, ISBN 80-7203-636-X

³⁰ KEROUAC, J., *The Last Word-One*, 1959, publikováno v *Good Blonde & Others*, 1959/online/ dostupné z <http://ld.johannesville.net/kerouac/citaty>

Kerouac je autorem 14ti románů, které lze rozdělit na „cyklus románů ze silnice“ a na „lowellský cyklus“. Romány ze silnice zachycují newyorskou a sanfranciskou bohému, Kerouacovy bezprostřední myšlenky, zážitky a zkušenosti z cest po Americe, Mexiku a Evropě. Typická je spontánnost líčení. Vedle jeho zřejmě nejznámějšího a nejoblíbenějšího a nejčtenějšího románu *Na cestě (On The Road, 1957)*, který je považován za beatnický manifest, napsal také další spontánní prózy: *Dharmoví tuláci (The Dharma Bums, 1958)*, *Podzemníci (The Subterraneans, 1958)*, *Vize Lodyho (Visions Of Cody, 1960)*, *Tristessa (1960)*, *Osamělý poutník (Lonesome Traveller, 1960)*, *Andělé hory zkázy (Desolation Angels, 1965)*, *Big Sur (1962)*, *Satori v Paříži (Satori In Paris, 1966)*, *Mag (Pic, 1971)*.

V Lowellském cyklu Kerouac vzpomíná na své rodné město. Patří sem jeho prvotina *Maloměsto a velkoměsto (The Town And The City, 1950)*, *Doktor Sax (Doctor Sax, 1959)*, *Maggie Cassidová (Maggie Cassidy, 1959)*, *Vize o Gerardovi (Visions of Gerard, 1963)* a *Duluzova marnivost (Vanity of Duluo, 1968)*.

4.2.2 Základy spontánní prózy

Aby Kerouac umožnil ostatním pochopit svůj spisovatelský vývoj, připravil výčet devíti bodů, vydaný později pod titulem *Základy spontánní prózy (1959)*. Byl to jeden z výjimečných případů, kdy tiskem vyšlo shrnutí jeho teoretických stanovisek. Tvrdil, že křečovitost literatury je důsledkem podřízenosti pravidlům, vybíravosti, interpunkci a revizím. Měl za to, že každá příprava kromě koncentrace na téma a každá editace kromě úpravy osobních jmen je na újmu čistoty prózy. Preferoval pouhé zapisování asociací vyvrhovaných myšlením a „*plovoucích v moři anglického jazyka, uspořádaných jedině rytmem rétorického vydechování a emfatických tvrzení*“. Jeho ideálem byl nerušený tok, při němž se intelekt soustředí na určitý objekt či vzpomínku, přenáší dojmy na papír bez přemýšlení nad správnými výrazy a neřídí se předem danými idejemi. Tuto techniku přirovnával k improvizaci jazzového hudebníka. Spontánní próza měla být upřímnou zповědí.

Kerouacovy teorie vycházely z toho, že pravda se nalézá v primárních oblastech vědomí a že racionální myšlení je třeba vyřadit z činnosti-k tomu používal drogy.³¹

---

³¹ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 143-145

V interview pro Paris Review Kerouac říká: „Všichni mí vydavatelé od dob Malcolma Cowleyho mají nařízeno, aby nechali mou prózu přesně v takovém stavu, v jakém jsem ji napsal. Za Malcolma Cowleyho jsem neměl při Na cestě a Dharmových tulácích dostatečnou vůli, abych se zastal svého stylu, ať už by to bylo k lepšímu nebo k horšímu. Malcolm Cowley provedl nesčetné úpravy a vložil do textu tisíce zbytečných čárek jako třeba Cheyenne, Wyoming (proč například neříct prostě Cheyenne Wyoming, a nechat to tak) a z jakého důvodu jsem utratil 500 dolarů, když jsem provedl kompletní přepracování Tuláků a dostal z nakladatelství Viking Press účet nazvaný „Úpravy“. Ha. ha. ha. Takže ty ses ptal, jak pracuji s vydavatelem... Takže, dneska jsem jednoduše vděčný za jeho pomoc při provádění korektur rukopisu a objevování logických chyb, jako jsou třeba data, jména nebo místa.... Když neupravuješ, co jsi napsal, předáváš čtenáři prostě skutečnou práci svého mozku během psaní: zpovídáš se ze svých myšlenek o událostech svým vlastním neměnným způsobem...“³²

Základy spontánní prózy³³:

Příprava : Objekt je rozpracován myslí, jako když kreslíte skicu, ať už je skutečný (stojíte před krajinou, šálkem čaje či tváří starce), nebo je vykreslen v paměti, kde se stává skicou určité představy objektu, zhotovené ze vzpomínek.

Postup : V čase, jehož podstata je skrytá v čistotě řeči, se skicující jazyk stává nepřerušovaným tokem hluboce osobních myšlenek, slov-tajemství, jako by je jamující saxofonista vyfoukával na nositeli představy.

Metoda : Žádné tečky oddělující větnou strukturu již dávno rozcupovanou falešnými větnými úseky a krotkými, obyčejně zbytečnými čárkami - ale energetické pomlčky, vyjadřující rétorický nádech (jako když se jazzman nadechuje mezi takty) - "měřené pomlčky, bez nichž by se tvá řeč neobešla" - "rozdělení zvuků, které slyšíš" - "čas a jeho notový zápis." (William Carlos Williams).

---

³² BERRIGAN, T., *Interview s Jackem Kerouakem pro Paris Review*, Olomouc : Votobia, 1996, ISBN 80-7198-129-X, s. 16-18

³³ KEROUAC, J., *Základy spontánní prózy*, 1959, dostupné z <http://ld.johannesville.net>

Rozsah : Žádná "selektivita" výrazu, ale následování svobodné odchylky (asociace) myšlení do neomezených na subjektu rozehrávaných moří myšlenek, plavání v oceánu anglického jazyka s jedinou disciplínou danou rytmem rétorického výdechu a procítěné promluvy, jako když pěsti buší do stolu obě co nejdůrazněji, prásk! (pomlka) - Udeř jak nejhluběji si přeješ - piš s celou hloubkou, vnoř se jak hluboko jen dokážeš, uspokoj nejdříve sám sebe, aby čtenář nemohl nezakusit telepatický šok a významové vzrušení v souladu se zákony, podle nichž pracuje tvá i jeho vlastní mysl.

Časové zpoždění : Žádné přestávky k přemýšlení nad správným výrazem, nýbrž infantilní vršení skatologické stavby slov až po dosažení spokojenosti, která se projeví jako velkolepý rytmus přidaný k myšlenkám, souznící s Velikým Zákonem rytmu.

Časování : Nemůže být zbahnělé, co *uhání v čase* a podle zákonů *času* - Shakespearovský důraz na dramatickou nutnost promluvit *nynt* způsobem neměnně vlastním, anebo na věky mlčet - žádné *opravy* (s výjimkou jednoznačně rozumových omylů, jako jsou jména, či *vykalkulované* vsuvky, jež však nevznikají psaním, ale *vsouváním*).

Centrum pozornosti : Nezačínej předem promyšlenými záměry co říci o představě, ale z démantového středu pozornosti v objektu představy právě v *okamžiku* psaní, piš odstředivě, plavej v moři jazyka k břehům uvolnění a vyčerpání - Nedopusť myšlení *ex post*, s výjimkou věcí formy a poznámek pod čarou. Nikdy nemysli *ex post*, abys "zdokonalil" či propracoval dojmy, protože nejlepší psaní je vždy ten nejbolestivější osobní extrakt vyvržený z bezpečí vyhřáté kolébky mysli - rozlévej ze sebe píseň o sobě, *hrej!* - *hned!* - *tvá cesta budiž jedinou tvou cestou* - "dobro" - nebo "zlo" - vždy ale upřímnost ("absurdně směšná"), spontánní, "vyznávající" a zajímavá, protože ne "řemeslná". Řemeslo *je* řemeslo.

Struktura díla : Moderní bizarní žánry (science-fiction atd.) vznikají z jazyka, který je mrtvý a jemuž "objevná" témata propůjčují iluzi nového života. Drž se hrubých osnov a vějířovitě je rozprostři kolem objektu, jak voda obtéká balvany v bystřině, nechť proud tvých myšlenek plyne kolem démantového středu (proběhni nad ním svou myslí *znenadání*) vynořuje se v ose dění, kde to, co bylo rozplizlým začátkem, stává se ostře dychtícím zakončením a jazyk se zkracuje nedočkavostí odblokovat závod s časem při

práci, řídí se zákony Hlubinné Formy, řítí se k závěru, k posledním slovům, poslední kapce - Noc je Konec.

Stav myslí : Pokud je to možné, piš "nevědomě" v polotransu (jako psal Yeats své pozdní "básně v transu") a dovol, ať podvědomí přinese svým vlastním nespoutaným zajímavým nutným a "moderním" jazykem vše, co by vědomé umění muselo cenzurovat, piš vzrušeně, svižně, v záchvatech psaní-bušení-do stroje, v souladu se zákony orgasmu (ve směru od středu k obvodu), s Reichovým "zamlžováním vědomí".
Vystříkni z nitra ven - k uvolněnému a vyslovenému.

4.2.3 Rozbor díla

NA CESTĚ (On The Road)

Román Na cestě je považován za Kerouakovo nejvýznamnější dílo. Byl psán experimentální formou-opatřil si několik desítek metrů dlouhou roli papíru, kterou nasadil do psacího stroje, aby se nemusel zdržovat vyměňováním stránek, a spontánně psal vše, co ho napadlo.

Text Na cestě se stal cestopisem zachycujícím pět největších Kerouakových výjezdů z New Yorku. V konečné podobě to není klasický román, vyprávění se vyznačuje přímočarým spádem. Čerpá z deníků, do nichž si Kerouac zaznamenával všechny detaily, a obsahuje jen minimum smyšlených situací. Kerouac později tvrdil, že jde o pouhý záznam toho, jak dva mladí muži jezdili z jednoho konce země na druhý.³⁴

Toto dílo je základním literárním dokladem beat generation. Je generační výpověď té skupiny mládeže USA, která po svém reagovala na situaci v zemi koncem 40. a 50. let. Román obecně vypovídá o touze člověka po lepším životě, svobodě a štěstí.

První verzi rukopisu Na cestě dostal do rukou redaktor Robert Giroux, ale ihned ji zavrhl. Odmítavé stanovisko zaujalo i další nakladatelství, které Kerouakovi doporučilo revizi textu. Problémy byly mimo jiné s chybějící interpunkcí, kterou Kerouac dlouho odmítal doplnit (přerušuje tok myšlenek).³⁵

---

³⁴ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 119

³⁵ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 119

Postavy tohoto románu se stejně jako hippie a radikálové odmítají nekriticky podvolit kvazitradičním hodnotám kariéry, společenského postavení, manželství a majetku. S. Turner píše, že „*Román Na cestě je o hledání duše v Americe, jež se existenční podstatou upisuje materialismu*“.³⁶

Hlavní postavou celého románu a současně vypravěčem je Sal Paradis, což není ve skutečnosti nikdo jiný než Jack Kerouac. Sal často doprovází na cestách po Spojených státech i do Mexika svého největšího přítele Deana Moriartyho, který představuje Kerouacova dobrého přítele Neala Cassadyho. Jak v knize, tak ve skutečnosti byli přáteli. Sal je jemnější a mírnější než Dean a zůstává spíše v pozadí. Je to mladý spisovatel, který žije v New Yorku u své tety. Dean oproti tomu pochází ze západu, z Denveru. Jeho dětství moc šťastné nebylo – strávil ho v polepšovně a byl známý krádežemi aut. Po celý život marně hledá svého otce, starého Deana Moriartyho. Dean je rozporuplný a životní energií nabitý člověk, který se snaží ze všech sil poznávat všechny krásy života, je ochotný se okamžitě nadchnout pro cokoliv. Celý jeho život se odehrává ve zběsilém tempu. Je plný problémů, které si však nikdy nepřipouští. Později se však dostává do situací, kdy se mu problémy začnou hromadit a vyplývat na povrch. Lidé, kteří ho dříve obdivovali a uznávali jako vůdce, kritizují jeho lehkomyšlnost, sobectví a nezodpovědnost, přestávají mu věřit. Jediným, kdo při něm stojí za každých okolností, je právě Sal, který k Deanovi však vzhlíží s velkým obdivem.

Celý děj této knihy je v neustálém pohybu. Román nemá zápletku, je to neustálé popisování krajiny, přírody a míst, kde se Sal a Dean ocitají na své cestě. Kerouac zde popisuje několik svých osamělých cest stopem napříč Severní Amerikou, většinou z jednoho pobřeží na druhé. Jednoduchým způsobem líčí své dojmy z lidí, které potkává, své myšlenky apod.

V románu je popisováno mnoho postav z beatnické komunity, tuláci i různé náhodné postavy. Sal a Dean se setkávají i s W. Burroughsem (starouš Bull Lee) a dalšími. Je zde především popsán život beatníků plný drog, umění, poezie a hlavně radosti ze života a jeho plného prožívání, hledání nových životních hodnot. Je to život plný energie, neklidu, který je pudí z místa na místo a brání jim někde se usadit. V díle se odráží buddhistická filosofie, podle níž je život v tomto iluzorním světě jen utrpením.

---

³⁶ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 23

Samotný děj románu *Na cestě* není tím, co by ho činilo tak významným dílem. Význam tohoto díla netkví v líčených událostech. Textem se prolíná slovy přímo nevyjádřená kritika a odpor ke standardizovanému životu v západní společnosti. Přírozeným myšlenkovým sledem následuje uvědomění si marnosti lidské existence vůbec. Pocit absurdity a znechucení je tak silný, že je člověk nucen vyrazit na cestu, která ovšem nemá žádný cíl. Sama se totiž stává cílem.

„Jojoj! Sale, musíme pořád jet a nikdy se nezastavit, dokud tam nebudem.“

„A kam chceš dojet, člověče?“

„Nevím, ale jet se musí.“³⁷

„...Jak se říká tomu pocitu, kterej vás přepadne, když odjíždíte po nedohledný pláni od přátel, který se neustále zmenšujou, až po nich zbydou jen malý rozmazaný tečky?-je to vědomí toho, jak se nad váma klene příliš velkej svět, je to loučení. Ale obloha se klene nad dalším bláznivým dobrodružstvím a my se mu zase ženeme vstříc.“³⁸

„...Ani jsme se nenadáli a byli jsme zpátky na dálnici. Tu noc se přede mnou rozvinula celá Nebraska. Stoosmdesátkou po dálnici rovný jak pravítka; žádněj provoz, chrnící města a v dálce na obzoru v měsíčním světle vlak společnosti Union Pacific, kterej jsme zvolna předjížděli. Té noci jsem se vůbec nebál; řítit se v noci osmdesátkou, bavit se při tom a sledovat, jak se se snovou rychlostí člověku před očima otevírá a zavírá jedno město za druhým-Ogallala, Gothenburg, Kearney, Grand Island, Columbus-, mi připadalo naprosto normální. Frčeli jsme po dálnici a bavili se. Bylo to úžasný auto; plulo po silnici jako loď po vodě.“³⁹

„...A tak když v Americe zapadá slunce a já sedím na starým rozbitým molu u řeky a sleduju to strašně dlouhý nebe nad New Jersey, cítím veškerou tu syrovou zemi, která se valí v jedný nesmírný mase až k západnímu pobřeží, myslím na všechny ty nekonečný cesty a nepřehledný spousty lidí, který na ní žijou a snějí, a v Iowě pláčou děti, protože, jak teď už vím, je v tý zemi nechávají plakát, a dneska nevyjdou hvězdy-

---

³⁷ KEROUAC, J., *Na cestě*, Praha : Argo, 2005, ISBN 80-7203-719-6

³⁸ KEROUAC, J., *Na cestě*, Praha : Argo, 2005, ISBN 80-7203-719-6, s. 161

³⁹ KEROUAC, J., *Na cestě*, Praha : Argo, 2005, ISBN 80-7203-719-6, s. 238

copak nevíte, že Bůh je medvídek Pú?-a večernice se musí sklánět nad prérií a zalévat ji svým matným jiskřivým svitem těsně před tím, než zemi požehná svým příchodem ta nejtemnější noc, která zhasne všechny řeky, pohltí vrcholky hor a zahalí i to nejzazší pobřeží, a nikdo neví, co se komu stane, kromě toho, že bude každým dnem opuštěně stárnout, a já myslím na Deana Moriartyho, myslím i na jeho otce, starýho Deana Moriartyho, kterýho jsme nikdy nenašli, myslím na Deana Moriartyho.“⁴⁰

VIZE GERARDA

Tato Kerouakova kniha bývá považována za jeho nejsmutnější dílo. Věnuje se zde tématu smrti. Je inspirován smrtí svého bratra Gerarda, který zemřel v roce 1926 na revmatickou horečku, Kerouakovi tehdy byly čtyři roky.

Kerouac v tomto díle popisuje svého bratra jako „svaté dítě“ a po celý jeho život se této vidiny nevzdal. Později s ním spojoval probuzení svého zájmu o duchovní život. Určitou dobu po bratrově smrti Kerouac přemýšlel o tom, že Gerard se podobně jako Kristus vrátí vzkříšený, veliký a všemocný.⁴¹

V této knize popisuje Kerouac fiktivní či vysněné vzpomínky na dětství strávené v malém frankofonním městečku Lowell ve státě Massachusetts. Zachycuje dobu před smrtí svého o pět let staršího bratra Gerarda, kterého zde Kerouac velmi idealizuje. Příběh nese některé snové prvky, často působí jako mlhavé vzpomínky malého dítěte, které ještě nerozumí tomu, co se kolem něj děje. Kerouac zde poměrně dobře vystihl dětskou psychiku a uvažování.

Knihou je smutným záznamem pomalé smrti, Kerouac ji pojal jako podobenství o ceně a smyslu utrpení. Gerard, s jehož smrtí se nikdy nevyrovnal, je pro něj symbolem nevinnosti, která je odsouzena k smrti v krutém a nespravedlivém světě.

„...A opatrně postaví rakev na provazy, vypadají jemně, ale žádná jemná práce to není, a spustí ji dolů, jak je to snadné, uložit do hlíny takový malý kousek bolesti - Na okrajích jámy jsou vidět kořeny a hroudy - Muži stojí okolo, můj otec je uprostřed, s nepokrytou hlavou, s tou pitomou bezmocností pod nezměrnou nekonečnou oblohou, co se sklání nad celou tou scénou a říká "Tak, tak" - Otcovy vlnité vlasy jsou mokré a

---

⁴⁰ KEROUAC, J., *Na cestě*, Praha : Argo, 2005, ISBN 80-7203-719-6, s. 317

⁴¹ TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, ISBN 80-7217-369-3, s. 35

neučesané a víčka má sklopená, a tak už zůstanou napořád . Je to studené místo na klečení, tahle půda, a on znovu pokleká, je to studené místo pro kolena - Sedím s maminkou a Ti Nin v černém voze, když rakev zmizí, rozpláčou se, otočím se k nim a zeptám se: "Ale proč pláčete?"-„Ti Jeané⁴², ty tomu nerozumíš, jsi ještě maličký, abys tomu rozuměl!“ nařikají při pohledu na moje růžové tvářičky, moje tázavé oči. Znovu vzhlednu, muži o krok ustoupili, nedočkavý starý hrobník zvedne lopatu a zavírá knihu.“⁴³

4.3 Lawrence Ferlinghetti (1919-)

Lawrence Ferlinghetti byl americký básník a také překladatel. Narodil se v New Yorku, ale mládí prožil ve Francii, kde pobýval i začátkem druhé světové války. Poté sloužil u amerického námořnictva. Válka ovlivnila Ferlinghettiho pozdější politickou aktivitu.

Ferlinghettiho matka, Clemence Monsantová, byla Američanka s francouzsko-portugalskými předky, otec Charles Ferling přišel do Ameriky ze severní Itálie.⁴⁴

Na univerzitě v Jižní Karolíně vystudoval žurnalistiku, kde získal bakalářský titul v roce 1941. Poté, jako vysloužilý voják, dostal možnost bezplatného vzdělání a nastoupil na beatníky tolik oblíbenou Columbijskou univerzitu v New Yorku, kde studoval literaturu. Po ukončení studií v roce 1947 odjel do Paříže, kde studoval poezii na Sorbonně. V roce 1950 Ferlinghetti ukončil doktorská studia dvousetpadesáti stránkovou disertační prací s názvem „*Symbol města v současné světové poezii*“. Poté se vrátil do USA, kde začal vyučovat francouzský jazyk. Protože se mu New York zdál příliš „americký“, v roce 1951 se trvale usadil v San Francisku, kde objevil nastupující beat generation. Zde se setkal s Kennathem Rexrothem, který také stál u zrodu beatnického hnutí a v jehož bytě se pořádaly literární soirée, kterých se Ferlinghetti účastnil.⁴⁵

---

⁴² Když byl Kerouac malý, říkali mu „Ti Jean“, Malý Jan.

⁴³ KEROUAC, J., *Vize Gerarda*, Olomouc : Votobia, 1998, ISBN 80-7198-359-4

⁴⁴ FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Francisca*, Hradec Králové : Cylindr, 1998, ISBN 80-901888-1-8, s.216

⁴⁵ FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Francisca*, Hradec Králové : Cylindr, 1998, ISBN 80-901888-1-8, s. 219-221

V roce 1953 začal s přítelem Peterem D. Martinem vydávat časopis *City Lights*, založili nakladatelství *City lights books*, ve kterém vyšla velká část knih beat generation. Stejně pojmenovali i jejich knihkupectví, které se časem stalo jedním z nejznámějších knihkupectví na světě a dodnes stojí na svém místě. Ferlinghetti prodával nejen svoje knihy, ale i díla jiných autorů.⁴⁶ Mít své vlastní knihkupectví byl Ferlinghettiho sen inspirovaný jeho pobytem v Paříži, kde navštěvoval knihkupectví jeho přítele Georgie Whitmana Mistrál. Tento obchod byl živým společenským centrem literárních dýchánek a útočiště amerických literátů. Knihy, které byly mnohdy pro chudé umělce nedostupné, bylo možno si půjčit nebo jen na místě přečíst. Toto knihkupectví bylo až do svého zavření za války patronem anglické literatury a centrem spisovatelů meziválečné literatury. Po válce toto knihkupectví dále fungovalo a Ferlinghetti jej velmi obdivoval.⁴⁷

Zařazení Ferlinghettiho do beatnické generace je mnohdy sporné. Jeho dílo do tohoto hnutí do určité míry zapadá, ale spíše se mezi beatníky pouze pohyboval, pomáhal jim a vydával jejich knihy. V jejich řadách měl mnoho osobních přátel.

4.3.1 Dílo Lawrence Ferlinghettiho

V roce 1955 vydal Ferlinghetti svůj první svazek poezie v řadě Pocket Book Poets. Sbíрка dvaceti sedmi básní vyšla pod názvem *Obrazy zmizelého světa (Picture of the Gone World)*. Poprvé zde užívá jméno „*Ferlinghetti*“, do té doby používal pouze „*Ferling*“, jelikož to jeho otec kvůli úřadům zkrátil. Po objevení otcova rodného listu si příjmení Ferlinghetti opět změnil.

Jeho první vydané poezii se dostalo více pozornosti, než Ferlinghetti očekával. Byl ovlivněn poezií Williamse a Préverta, kterého překládal. V té době se Ferlinghetti seznámil s Ginsbergem a Kerouakem a dále pokračuje v překladech Préverta a také latinskoamerických veršů.

Večer 13. října 1955 byl pro beatnickou generaci zlomový. Již byla zmínka o veřejném čtení, které pořádal v galerii Šestka Kenneth Roxroth. Účastnil se také Ferlinghetti, Kerouac či McClure, Ginsberg zde poprvé přečetl své *Kvílení*, které bylo

---

⁴⁶ <http://www.spisovatele.cz/lawrence-ferlinghetti>

⁴⁷ FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Francisca*, Hradec Králové : Cylindr, 1998, ISBN 80-901888-1-8, s.220

v roce 1956 publikováno ve Ferlinghettiho nakladatelství *City Lights*. Ten večer byl pro beatnickou generaci zlomový, jelikož bývá považován za její oficiální vznik.⁴⁸

V roce 1958 vyšla Ferlinghettiho sbírka *Lunapark v hlavě* (*Coney Island in My Mind*), které se nejprve nedostalo příliš oficiální pozitivní kritiky. Nicméně čtenářům se opět líbily Ferlinghettiho verše o lásce, věčných nástrahách, životě, politice, které byly psány přístupným jazykem, s humorem a s hlubokou surrealistickou imaginací. Ve svých básních citoval Ferlinghetti i verše jiných básníků, což jeho dílu přineslo komplexnost a mnohavrstevnost.

Druhá část této sbírky *Poselství slov* je otevřeně politická. Vyjadřuje Ferlinghettiho touhu změnit, vše co se dá, k všeobecnému dobru. Sběrka *Lunapark v hlavě* se nakonec stala velice úspěšnou. Ferlinghetti se stal dodnes nepřekonaným nejčtenějším americkým básníkem a tato sbírka nejpřekládanější sbírkou americké poezie. Díky ní také o poezii velmi vzrostl zájem.⁴⁹

Mezi další dílo, kromě výše zmiňovaných sbírek *Obrazy zmizelého světa* a *Lunapark v hlavě*, patří ještě: *Láska ve dnech vášně* (*Love In The Days Of Rage*, 1988), *Startuji ze San Francisca* (*Starting From San Francisco*), *Svět je báječné místo* (*The World Is A Beautiful Place*), *Srdce dokořán* (*A Far Rockaway Heart*, 1997), *Skryté významy věcí* (*The Secret Meanings Of Things*, 1968, jedna z šesti dlouhých básní je psána pod vlivem LSD), *Hlasitá modlitba* (*Loud Prayer*, 1998), *Co jsme teď zač* (*Who We Are Now*, 1976, je věnována Bobu Dylanovi) a další.

Lawrence Ferlinghetti byl sice hlavně básník, nicméně se věnoval i prozaické tvorbě, ze které lze uvést např. *Ona* (*Her*, 1960), *Americká noc*, *Tyrannus Nix* (satiricko-politický traktát namířený proti prezidentu Nixonovi, 1969).⁵⁰

4.3.2 Ukázky z tvorby

25

Vrženo na břeh

srdce se zmítá

a lape po tobě „Lásko“

⁴⁸ FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Francisca*, Hradec Králové : Cylindr, 1998, ISBN 80-901888-1-8, s. 222-223

⁴⁹ FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Francisca*, Hradec Králové : Cylindr, 1998, ISBN 80-901888-1-8, s. 225

⁵⁰ <http://ld.johannesville.net/ferlinghetti/dilo>

bláhová ryba která chce uhryznout dech
z dužiny vzduchu

A nikdo tam kdo by slyšel umírat
ve smutném křoví

kolem něhož svět uhání
v nadutosti asfaltu a nedbání

(Ze sbírky *Lunapark v hlavě*⁵¹)

Na odletu odtud

Letím a vidím, že Amerika
je šílená matka
že se proměňuje v benzínové pumpy
že je Lucky Louie ve dvou botách
že je smutný Murphy
Vidím Glorii bez podvazkového pásu
Život je smutný
Vidím, že všichni jsme rozumní střízlivý ryzí
že nás předělali na nás
Vidím že nadchází velký věk
velká doba
Bum Bum

(Ze sbírky *Startuji ze San Franciska*⁵²)

6

A Arabové dávali pekelné otázky
a papež nevěděl co říct a lidé
běhali kolem v dřevácích a ptali se kterým směrem

---

⁵¹ FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Franciska*, Hradec Králové : Cylindr, 1998, ISBN 80-901888-1-8, s. 93

⁵² FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Franciska*, Hradec Králové : Cylindr, 1998, ISBN 80-901888-1-8, s. 161

se dívá Midasova hlava a kdekdo říkal

Ne místo Ano

Zatímco nehybné jako vždy v Lucemburské
zahradě v Medicejském vodotrysku byly
tlusté červené zlaté rybičky a tlusté stříbrné zlaté rybičky
a děti pobíhaly kolem kašny
a ukazovaly prstem a pištěly

Des poissons rouges!

Des poissons rouges!

(Ze sbírky *Lunapark v hlavě*⁵³)

Pojď se mnou spát a buď mou láskou

Pojď se mnou spát a buď mou láskou

Lásko spi se mnou slyš

Lehni si ke mně

Pod cypřiš

Do sladké trávy

Kde vítr usíná

Kde vítr umírá

Když noc se znáví

Pojď se mnou spát

Buď se mnou celou noc

A nasyť se polibků

A nasyť se milování

Má ještěrka ať řekne ti kdo jsem

A naše dvě já spolu mluví

Celou noc pod tím cypřišem

A bez milostných her

(Ze sbírky *Startuji ze San Francisca*⁵⁴)

---

⁵³ FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Francisca*, Hradec Králové : Cylindr, 1998, ISBN 80-901888-1-8, s. 19

⁵⁴ FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Francisca*, Hradec Králové : Cylindr, 1998, ISBN 80-901888-1-8, s. 185-186

4.4 Ken Elton Kesey (1935-2001)

Ken E. Kesey se narodil v roce 1935 v La Juntě (Colorado). Vystudoval umění na oregonské univerzitě v Eugene. Na Stanfordově univerzitě navštěvoval kurzy tvůrčího psaní.

Tento legendární americký spisovatel se stal kultovní postavou 60. let. Byl styčným bodem mezi generací beatníků a 50. let a hippies. Někdy bývá také řazen do postmoderní literatury. Popularitu dosáhl hned svou první knihou *Vyhoďte ho z kola ven* (*One Flew Over The Cuckoo's Nest*, 1962). Tento román byl nejprve zpracován do podoby divadelní hry a později se dočkal i filmového zpracování od Miloše Formana. Snímek byl oceněn několika Oskary, ale sám Kesey ho nikdy neviděl kvůli sporům o ocenění jeho autorských práv.⁵⁵

Také Kesey, stejně jako beatníci, experimentoval s drogami. V době jeho studií se stal dobrovolníkem ve výzkumu Veterans hospital v Menlo Parku, který zkoumal účinky halucinogenů včetně LSD. Jeho role „pokusného králíka“ v tomto výzkumu ho později inspirovala k napsání jeho prvního výše zmíněného románu *Vyhoďte ho z kola ven*.

V roce 1964, po vydání svého druhého románu *Tak mě někdy napadá* (*Sometimes A Great Notion*, tento román byl také zfilmován a dostal dvě nominace na Oscara), si Kesey koupil školní autobus, který pojmenoval *Further*. V doprovodu Neala Cassadyho a skupiny přátel, kteří si říkali The Merry Pranksters (Veselí šprýmaři), se vydal na výlet přes USA na Newyorskou světovou výstavu. Právě tam se Kesey seznámil s Allenem Ginsbergem a Jackem Kerouakem.

Ken Kesey zemřel v roce 2001 po operaci, při níž mu byl z jater odstraněn rakovinový nádor.⁵⁶

4.4.1 Dílo

Nejznámější a nejúspěšnější román Kena Keseyho je *Vyhoďte ho z kola ven*, dále mezi jeho díla patří *Tak mě někdy napadá*, *Keseyho výprodej* (*Kesey's Garage Sale*, 1973), *Skříňka s démonem* (*Demon Box*, 1986), *Námořnickova píseň* (*Sailor Song*, 1992).

---

⁵⁵ <http://ld.johannesville.net/kesey>

⁵⁶ <http://www.spisovatele.cz/ken-kesey>

VYHOĎMĚ HO Z KOLA VEN⁵⁷

*Jeden, dva tři-
my jsme bratři;
kterej je to mezi námi,
co si zalez do tý slámy:
ten, ten, nebo ten,
vyhod'me ho z kola ven.*

(Dětské rozpočítadlo)

Kniha je dnes hodnocená jako jedno z nejpozoruhodnějších děl poválečné americké literatury. Je satirickým obrazem světa, který jedince degraduje na pouhé „kolečko v soukolí systému“.

Román je příběhem pětatřicetiletého tuláka a hazardního hráče, rebela Patricka McMurphyho, který se prohlásil za psychopata, aby pobytem v blázinci unikl práci na nápravné farmě. McMurphy svým životním entusiasmem a suverénním vystupováním takřka rozvrátí ustálený systém, neboť sebevědomí mnoha chovanců ústavu pozvedne předložením jiné alternativy řešení problémů–spolehnutím se na vlastní síly a vlastní úsudek při rozhodování, co je správné a co ne. Už na příjmu způsobí problémy svým svérázným chováním, nic si nenechá líbit a nahlas se směje, což je v ústavu velmi neobvyklé. Při příchodu prohlásí, že „*má ve zvyku bejt všude jednička a tudíž i tady bude magor číslo jedna*“.

Takový útok na systém, zde personifikovaný vrchní sestrou Ratchedovou-Velkou sestrou, je však předem odsouzen k neúspěchu. Velká sestra zavedla v ústavu pevný řád, na což byla velmi hrdá, a kdokoliv si dovolil jej porušit, byl potrestán tak, že ho sestra poslala na šokovou terapii. Bylo tedy samozřejmě otázkou času, než bude McMurphy na takovou terapii poslán.

„Naprosto bezbolestná operace. Jen jediný záblesk a v mžiku jste v bezvědomí. Žádný plyn, žádná jehla, žádná palice. Absolutně bezbolestné. Ale jednou toho máte dost. Navždycky. Prostě...se změníte. Spoustu věcí zapomenete. Je to jako když vám ta petarda roztočí v hlavě pouťové osudí představ, emocí, vzpomínek. Znáte přeci ta

---

⁵⁷ KESEY, K., *Vyhoďme ho z kola ven*, Praha : Odeon, 1980, ISBN 01-063-80

pouťová kola štěstěny. Možná vyhrajete, možná prohrajete, možná to zkusíte ještě jednou.“

Jeho příklad dává sílu ostatním. Brzy se seznámí s ostatními chovanci ústavu. S Hardingem, Cheswickem, Billy Bibbitem, který trpí závislostí na své matce, i s obrovským poloindiánem Bromdenem, který je v ústavu nejdéle. Všichni si o něm myslí, že je hluchoněmý, ale McMurphy za pár dní zjistí, že svoji hluchotu jen předstírá.

Velká sestra poslala McMurphyho za jeho pro ní nebezpečné vzpoury, které narušovaly pevný řád jejího oddělení, na lobotomii-operaci, při které je odstraněna část mozku. Po několika týdnech je převezen zpět na oddělení, kde ho nejdříve nikdo nepoznává a všichni si myslí, že jde pouze o další trik Velké sestry, že je to pouze způsob, jak je vystrašit. Nakonec zjistí, že je to opravdu McMurphy a že z něj zbyla pouhá troska, což si nemůže připustit indián Bromden.

„Pozoroval jsem je a přemýšlel, co by asi udělal. Jedno jsem věděl na beton: určitě by nedovolil, aby něco takového dvacet nebo třicet let vysedávalo pod jeho jménem v denním pokoji a sloužilo Velké sestře za příklad, jak dopadnete, když se postavíte na odpor systému. To jsem věděl tutově.“⁵⁸

Indián v noci zadusil McMurphyho polštářem a sám utekl pryč z ústavu, aby se vrátil zpět do svého rodného kraje.⁵⁹

Ken Kesey v tomto románu upozorňuje na nebezpečí moderní civilizace, která se snaží odstranit individualitu člověka. Ústav má zobrazit svět, kde je s lidmi manipulováno tak, aby fungovali přesně podle systému.

„Jsou tam.

Černí frajeři v bílém venku na chodbě, kde se pohlavně vybíjejí, aby zas všechno po sobě vytřeli, než je stačím načapat.

Pořád ještě vytírají, když vyjdu z pokoje, všichni tři nakrknutí a plní nenávisti ke všemu, k týhle denní době, k tomuhle místu, k lidem, kterýma se tady musí zabývat. Když

---

⁵⁸ KESEY, K., *Vyhoďme ho z kola ven*, Praha : Odeon, 1980, ISBN 01-063-80, s. 271-272

⁵⁹ NEZKUSIL, V., ADLT, J., HAMAN, A., a kol., *Čítanka české a světové literatury po r. 1949 pro 4. ročník středních škol.*, Praha : Fortuna, 2000, ISBN 80-7168-711-1, s. 61

jsou v téhle ráži, bude lepší, když mě nezahádnou. Plížím se podél zdí jak pířko ve svých plátěnkách, ale jejich speciální přístroje odhalí můj strach a zdvihnou hlavy, všichni tři najednou, a oči z černých tváří svítí jako ty palčivé ohýnky v lampách starého rádia.

„Heleme, náčelník. Velkej náčelník, hořani. Náčelník Hbitý koště. Pojd' sem, náčelníku...“

Vrazí mi do rukou smeták s hadrem a ukážou, kde mám dneska šúrovat, a já zas jdu. Jeden mě ještě násadou smetáku přetáhne zezadu přes nohy, aby mě popohnal.“⁶⁰

...

Vyprávěním příběhu se prolínají Bromdenovy halucinační vize, proto je někdy obtížné nalézt hranici mezi halucinací a skutečností. Hned na začátku knihy Bromden říká, že je to pravda, i když se to nikdy nestalo:

„Zrovna takhle spálí mě, až vám o tom všem vypovím, o nemocnici, a o ní, a o chlapech-a o McMurphym. Mlčel jsem už tak dlouho, že se to ze mě vyvalí jako povodňová vlna a budete si myslet, že ten chlap, co to vypráví, plácá pátý přes devátý, že mu přeskočilo, Bože; budete si myslet, že něco tak strašného se ani doopravdy nestalo, že je to příliš hrozný, aby to mohla být pravda! Prosím vás. Pořád je mi ještě zatěžko myslet na to s jasnou hlavou. Ale pravda to je, i když se to třeba nestalo.“⁶¹

...

„Velké tělo viselo na životě zuby nehty. Dlouho se ho snažilo uhájit, zmítalo se a mlátilo sebou tak mocně, že jsem ho musel nakonec zalehnout po celé délce a svírat kopající nohy stehnama, zatímco jsem mačkal polštář do obličeje. Měl jsem dojem, že na tom těle ležím celé hodiny. Konečně sebou přestalo zmítat. Na okamžik znehybnělo, pak v něm ještě krátce škublo a zůstalo už bez pohybu. Až potom jsem se odvalil. Stáhnul jsem polštář a viděl v měsíčním světle, že se výraz té tváře vůbec nezměnil, podržela si svůj prázdný, vyprahlý pohled až do posledka, dokonce i v udušení. Zatlačil jsem jí palcem víčka a chvíli podržel, až tak zůstaly. Pak jsem si šel zase lehnout.“⁶²

---

⁶⁰ KESEY, K., *Vyhoďme ho z kola ven*, Praha : Odeon, 1980, ISBN 01-063-80, s. 7

⁶¹ KESEY, K., *Vyhoďme ho z kola ven*, Praha : Odeon, 1980, ISBN 01-063-80, s. 11

⁶² KESEY, K., *Vyhoďme ho z kola ven*, Praha : Odeon, 1980, ISBN 01-063-80, s. 272

4.5 Gregory Corso(1930-2001)

„ *But what is he saying? Who cares? It's said!*“

-Allen Ginsberg o Corsovi⁶³

Americký básník Gregory Corso se narodil v New Yorku. Jeho rodiče se brzy rozvedli a přesto, že byl v péči matky, vyrůstal v řadě sirotčinců. Jeho otec si ho vzal k sobě, až když mu bylo jedenáct let. Kvůli svým neustálým útěkům z domova byl umístěn do ústavu pro mladistvé.

V šestnácti letech s kamarády vykradl úřad, za což byl odsouzen k tříletému vězení. Právě ve vězení našel vztah k poezii. Četl zejména anglické romantické básníky Shelleyho a Blakea.

V roce 1950 se seznámil s Allenem Ginsbergem, který ho zasvětil do beatnické literatury a nalákal ho do centra dění-do San Franciska. Také ho seznámil s Kerouakem a Burroughsem. V 60. letech již byl on sám významnou postavou hnutí beat generation a vyučoval na univerzitě v Buffalu.

Ani Gregory Corso nebyl výjimkou a dlouhá léta bral drogy, hlavně heroin. Několikrát skončil na psychiatrii⁶⁴.

4.5.1 Dílo

Tvorba Gregoryho Corso je ovlivněna antickou a renesancí, zejména A. Rimbaudem. Jen málo lidí má na jeho dílo neutrální názor, většinou se čtenáři dělí na odpůrce a příznivce. Jednotný názor neexistoval ani mezi samotnými beatníky, a proto se stávalo, že býval při veřejném čtení jak oslavován, tak vypískáván.

Mezi jeho nejvýznamnější díla patří *American Express*, *Panenská dáma z Brattlu* (*The Vestal Lady On Brattle*, 1955), *Šťastné narozeniny smrti* (*The Happy Birthday Of Death*, 1960), *Ať žije člověk* (*Long Live Man*, 1962), *Mutace Ducha* (*The Mutation Of The Spirit*, 1964), *Desetkrát jedna báseň* (*Ten Times A Poem*, 1967), *Elegické pocity Američana* (*Elegiac Feelings American*, 1970), *Herald autochtonního ducha* (*Herald Of The Autochtonic Spirit*, 1981), *Poezie, dědictví budoucnosti* (*Poesy, Heirlooms From The Future*, 1978).⁶⁵

⁶³ CORSO, G., *American Express*, Olomouc : Votobia, 1998, ISBN 80-7198-337-3, s. 157

⁶⁴ <http://www.spisovatele.cz/gregory-corso>

AMERICAN EXPRESS

American Express byl vydán v roce 1961 v limitované edici v Paříži a byl napsán za dva týdny. Kniha byla ilustrovaná samotným autorem. Stejně jako například Jack Kerouac, i Corso, jehož síla spočívala spíše v básních, v tomto díle použil formu spontánní prózy.

Netradiční jsou, kromě stylu psaní, i jména postav, která Corso použil: Horác Maškara (Horatio Frump), Gustav Popluh (Angus Plow), Běs Věštec (Scratch Vatic), Táta Potvor (Dad Deform), Karinín (Hinderov), Pika Vlčinec (Rodger Wolfherald), Karlík Rožnil (Carrol Grilhiggen), Efraim Zimník (Ephraim Freece) a generálové Drtinoc a Slunojed (Generals Smacknight and Eatsun).

Společnost American Express je dnes spojována hlavně s kreditními kartami. Před věkem bankomatů, mobilních telefonů a e-mailů nabízel ovšem American Express Američanům, ale i ostatním klientům cestovní služby-cestovní šeky, výměnu valut, doručování dopisů, překlady, rezervace ubytování, atd.

Corsovou inspirací pro děj *American Express* byly americké seriály 30. a 40. let. Byl to jeho první román, před tím měl zkušenosti pouze s poezií.⁶⁶

Karinín, Bronskier a dva vrazi zamířili přímo do American Express.

„Běžte se podívat, jak vypadá ředitel,“ rozkázal Kazinin-a dva vrazi se šli podívat. Vrátili se a vrtěli hlavami. „Co je?“ zeptal se Kazinin. „Je to tvrd'ák,“ odpověděli dva vrazi.

„Jděte po něm,“ rozkázal Kazinin.

„Dveře jsou zamčené,“ namítli dva vrazi.

„Vyražte dveře!“

„Má tam psy“

„Otravte je“

Maškara se ukrýval za pořadači v ředitelově kanceláři. Ředitel seděl bez hnutí, zmaten. „Co je to za kašpary?“

„Neříkejte nic,“ nařídil mu Maškara, „jenom sed'te a řekněte mi, až se vrátí.“

„Jsou to bandité?“

---

⁶⁵ <http://ld.johannesville.net/corso>

⁶⁶ CORSO, G., *American Express*, Olomouc : Votobia, 1998, ISBN 80-7198-337-3, s. 157-162

„Vracejí se?“

„Ne.“

„Museli je zastrašit psi.“

„To je neslýchané! Proč mou kancelář hlídají psi? Co se děje?“

„Chtějí vás inkorporovat.“

„Chtějí mě co?“

„Nikoliv tedy v kapitálovém slova smyslu.“

„Vracejí se!“

...

„Pokud cíl vypadá zmateně, bude zmatený i výsledek, ale musíte si uvědomit, že to není jen tak jednoduché. Tito lidé jsou pouhou částí ohromné síly. Uvnitř té síly jsou tací, kteří stojí vůči nim v přímé opozici. Ne, tohle není jednoduchá záležitost.“

„Už odešli“

„Musíme počkat; mohou chystat nový postup-Jedna věc je jasná, vrátí se.“

„Neexistuje zákon, zakazující používat náš systém-vy ale naznačujete, že ho chtějí využívat tady, v našich kancelářích?“

„Pokud ne ve vašich kancelářích, pak pod nimi.“

„Já jen nechápu, nechápu,“ vykřikl ředitel: „já nechápu, co má tohle vše společného s cestovními šeky!“⁶⁷

4.6 William Seward Burroughs

William Seward Burroughs je dalším významným představitelem beatnické generace. Narodil se v St. Louis, Missouri. Vystudoval antropologii, srovnávací lingvistiku a anglickou literaturu na Harvardu a chvíli také studoval medicínu ve Vídni.

Stejně jako ostatní beatníci, v průběhu svého života hodně cestoval a dlouhou dobu pobýval mimo USA, žil v Mexiku, v Maroku, v Paříži a v Londýně. Jedním z důvodů jeho cestování bylo to, že omylem zastřelil svou ženu při hře na Viléma Tella. Také jako homosexuál to neměl v jeho zemi lehké. Proto USA na dlouhou dobu opustil.

Burroughs, podobně jako další představitelé beat generation, experimentoval s drogami jako je marihuana, opium, morfium či heroin, na kterým, se stal závislým.

---

⁶⁷ CORSO, G., *American Express*, Olomouc : Votobia, 1998, ISBN 80-7198-337-3, s. 17-19

Drogy ostatně byly jednou z věcí, kterou měli beatníci společnou a která jejich hnutí charakterizovala. Jako jeden z mála beatníků se ale nezajímal o buddhismus.

Když se Burroughs vrátil do Spojených států, podařilo se mu zbavit drogové závislosti a vyšla mu spousta knih. Některé napsal ještě během jeho závislosti, jiné až později, ale velmi často vycházel právě z textů psaných pod vlivem drog. O jeho dílo *Nahý oběd* vedl soudní spor s cenzurou, která knihu označila jako obscénní a zakazovala ji.

Burroughs se, kromě literatury, věnoval i jiným činnostem. Točil filmy, nahrával mluvené slovo a také tvořil různé koláže. Byl vůdčí osobností beat generation (mnohé zasvětil do jeho filosofie a „beatnického“ stylu života, byl z nich také nejstarší) a jeho tvorba a život zaujaly a ovlivnily spousty lidí, pro které se stal inspirací (např. podnítil vznik několika hudebních skupin). V šedesátých letech se odstěhoval do východního Texasu, kde žil jako farmář, pěstoval pomeranče, bavlnu a konopí.

Jeho dílo bylo naprosto odlišné, než na jaké bylo okolí do té doby zvyklé. Velmi kladl důraz na osobní svobodu. Nedokázal zapadnout do společnosti „normálních“ lidí, proto byl jiný a tudíž i pro některé nepohodlný. Neexistoval zákaz, který by se bál porušit. Dokázal odhalit špinavé praktiky různých velkých organizací. Za své kontroverzní dílo, které mnohými nebylo přijato, byl samozřejmě často kritizován a napadán, nicméně si dokázal získat i příznivce, kterých rozhodně nebylo málo. Kritice se dokázal postavit a bojoval s ní úspěšně po celý život.⁶⁸

4.6.1 Dílo

Burroughsova počáteční tvorba byla ovlivněna americkým detektivním románem. Jeho knihy nemají klasický souvislý text, jak tomu bývá zvykem, ale jedná se spíše o jakési scénky, Burroughs jim říkal čísla, která dohromady vytváří jednu „mapu vědomí“. Tím se podobal francouzskému novému románu a existencialismu. V jeho dílech se objevuje zcela nový pohled na literaturu a na svět.

Mezi jeho díla patří *Feťák* (*Junkie*, 1953), *Teplouš* (*Queer*, 1985), *Nahý oběd* (*The Naked Lunch*, 1959), *Ohyzdný duch* (*Ghost of Chance*, 1995), *Hubitel!* (*Exterminator!*, 1979), *Divocí hoši* (*The Wild Boys*, 1971), atd.

---

⁶⁸ <http://ld.johannesville.net/burroughs>

Tento autobiografický román je Burroughsovo první dílo, které vzniklo na popud jeho přátel Allena Ginsberga a Jacka Kerouaka. Burroughs nejprve toto dílo vydal pod pseudonymem William Lee. Vzhledem k šokujícím obsahu vyšla nezkrácená varianta až v roce 1977. Burroughs naturalistickým způsobem popisuje zkušenosti narkomana, jeho život a drogovou závislost. Různí kritikové se rozcházejí v názoru, do jaké míry popisuje Burroughs své vlastní zážitky a do jaké míry se jedná o fikci.

Knihla začíná prologem, ve kterém Burroughs popisuje svůj život až do doby, kdy se stal narkomanem. Dále je v knize popisován život s drogovou závislostí, s dalšími „kamarády“ narkomany, problémy s policií. V závěrečné části knihy Burroughs popisuje drogové prostředí Mexika.

Román *Feťák* je zajímavý svým suchým, lakonickým a vzdáleným stylem vyprávění. O drogové závislosti autor vypráví stejně přirozeně a nenuceně jako kdyby šlo o normální každodenní věc. Burroughs se také v knize přiznává ke své homosexualitě a bez obalu hovoří o svých milencích, což bylo v tehdejší době velké tabu.

Burroughs se snaží čtenáři vysvětlit především to, že droga je způsob života a že návyk člověka změní tak dokonale, že už nenajde schopnost vést normální život. Droga podle něj přináší i zvrhlý životní styl, všechny potřeby jsou eliminovány na to jednu základní-sehnat si dávku.

„Droga je buněčnou rovnicí, která narkomana učí faktům majícím obecnou platnost. Užívání drog mě toho hodně naučilo: viděl jsem život odměřovaný očními kapátký s roztokem morfia. Zažil jsem mučivou deprivaci abstinčních příznaků při nedostatku drogy a rozkoš úlevy, když buňky, žíznivé po droze, sály z jehly. Možná je veškerá rozkoš pouze úlevou. Naučil jsem se buněčnému stoicismu, kterému droga feťáka učí. Viděl jsem celou plnou feťáků v abstínenci, každýho se svým vlastním utrpením, tichých a neschopných pohybu. Věděli o marnosti nařikání či pohybu. Věděli, že v podstatě nikdo nemůže tomu druhému pomoci. Není žádný klíč, žádné tajemství, které by někdo měl a mohl vám ho dát.

---

⁶⁹ BURROUGHS, W., *Feťák*, Praha : Maťa, 2002, ISBN 80-7287-051-3

*Naučil jsem se drogové rovnici. Na rozdíl od alkoholu nebo trávy není droga prostředkem k rozšíření radosti ze života. Droga není rozšoupenutí. Je způsobem života.*⁷⁰

(*Feťák*, část prologu)

---

⁷⁰ BURROUGHS, W., *Feťák*, Praha : Maťa, 2002, ISBN 80-7287-051-3, prolog

5. ZÁVĚR

Beatnická generace byla bezesporu hnutím, které dalo literární tvorbě nový rozměr. Autoři upustili od všech norem a konvencí, které byly do té doby striktně dodržovány. Beatníci přišli s novými tématy a styly. Inspiraci jim poskytly jejich vlastní zkušenosti, které získali na jejich cestách, při drogových experimentech a během různých dalších událostí, které se za jejich život staly a ovlivnily je.

Všichni autoři patřící do beat generation mají několik věcí společných. Odmítali se podřítit řádu, který nastavila poválečná rychle prosperující společnost. Postavili se proti tzv. „americkému snu“, jenž uznával hodnoty jako je bohatství, kariéra, rodina, dobré společenské postavení a podobně. Toho všeho se beatníci dobrovolně vzdali. Neměli trvalé zázemí, nebudovali kariéru a peníze získávali všemi možnými prostředky, nebránili se dokonce ani krádežím. Vydávali se na dlouhé cesty nejen po Spojených státech, ale i po Evropě či Asii, kde získávali nové a nové zkušenosti, které poté zapsali do svých děl. Jejich životní styl byl naprosto odlišný, než bylo v té době zvykem. Uznávali nevázanost, volnost, svobodu. A v tomto duchu se nesla i jejich díla. Byla velmi nevázaná a psána natolik svobodně, že mnohdy chyběla i interpunkce a souvislost textu.

Další významnou společnou věcí byly drogy. Experimentování s nimi bylo pro beatníky velmi typické. Pod vlivem halucinogenů vzniklo nejedno dílo. Drogy ovlivňovaly životní styl beatníků, se kterým se dokonale doplňovaly, a také se staly jedním z předmětů kritiky.

Buddhismus, zen-buddhismus a vůbec všechny starodávné východní filosofie se staly předlohou pro jejich díla a převzetí myšlenek těchto filosofí vedlo k duchovnějším pojetí přístupu k životu autorů beat generation.

Beatnické hnutí nasměrovalo celou pozdější kulturu západního světa a jeho myšlenky byly později rozředy a zjednodušeny, díky čemuž se daly použít pro masové Hippie hnutí, které pak dále měnilo svět. Hlavním odkazem je vytvoření přetrvávající revolty vůči komfortnímu a nalinkovanému stylu života moderního člověka. Nabízí cestu i naději na jiný, naplněnější život než je ten, který je oficiálně prezentován. Ukazuje, naznačuje a podněcuje nové, kreativnější způsoby myšlení, tvorby umění a vznik stále nových subkultur, které se budou věčně snažit oponovat kultuře oficiální.

6. BIBLIOGRAFIE

1. BERRIGAN, T., *Interview s Jackem Kerouakem pro Paris Review*, Olomouc : Votobia, 1996, 118 s., ISBN 80-7198-129-X
2. BURROUGHS, W., *Feták*, Praha : Maťa, 2002, ISBN 80-7287-051-3
3. CORSO, G., *American Express*, Olomouc : Votobia, 1998, 162 s., ISBN 80-7198-337-3
4. FERLINGHETTI, L., *Obrazy zmizelého světa, Lunapark v hlavě, Startuji ze San Francisca*, Hradec Králové : Cylinder, 1998, 100 s., ISBN 80-901888-1-8
5. GINSBERG, A., *Kvílení*, Praha : Odeon, 1990, 255 s., ISBN 80-207-0155-9
6. KEROUAC, J., *Big Sur*, Praha : Argo, 2005, 213 s., ISBN 80-7203-636-X
7. KEROUAC, J., *Na cestě*, Praha : Argo, 2005, 317 s., ISBN 80-7203-719-6
8. KEROUAC, J., *Vize Gerarda*, Olomouc : Votobia, 1998, 126 s., ISBN 80-7198-359-4
9. KESEY, K., *Vyhoďme ho z kola ven*, Praha : Odeon, 1980, 286 s., ISBN 01-063-80
10. KRAMEROVÁ, J., *Allen Ginsbeg v Americe*, Praha : Volvox Globator, 2002, 223 s., ISBN 80-7207-3478-8
11. NEZKUSIL, V., ADLT, J., HAMAN, A., a kol., *Čítanka české a světové literatury po r. 1949 pro 4. ročník středních škol*, Praha : Fortuna, 2000, 263 s., ISBN 80-7168-711-1
12. NICOSIA, G., *Memory Babe : kritická biografie Jacka Kerouaka*, Olomouc : Votobia, 1996, 612 s., ISBN 80-85885-02
13. STONE, R., *Zelená mládí : Vzpomínky na šedesátá léta*, Praha : Volvox Globator, 2007, 147 s., ISBN 978-80-7207-665-9
14. TURNER, S., *Hipster s andělskou hlavou*, Brno : Jota, 2006, 223 s., ISBN 80-7217-369-3

Elektronické zdroje:

1. <http://memory.loc.gov/learn/lessons/97/dream/thedream.html>
2. <http://ld.johannesville.net/burroughs>
3. <http://ld.johannesville.net/corso>

4. <http://ld.johanesville.net/ferlinghetti/dilo>
5. <http://ld.johanesville.net/keseey>
6. <http://ld.johanesville.net/kerouac/citaty>
7. <http://www.spisovatele.cz/gregory-corso>
8. <http://www.spisovatele.cz/ken-keseey>
9. <http://www.spisovatele.cz/lawrence-ferlinghetti>

ABSTRAKT

JAROŠ, V., Beat generace a její odkaz dnes : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2009, 51 s.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Richard Říha

Klíčová slova: americká literatura, beat generation, drogy, svoboda, buddhismus

Práce se zabývá analýzou literatury jednotlivých představitelů beat generation a dopady beatnického hnutí na světovou literaturu. Beatnická generace je pojímána jako specifické vidění světa, ale i jako reakce na poválečný vývoj americké společnosti.

Počáteční část je věnována situaci v literatuře po druhé světové válce. Odděleně se tyto kapitoly zabývají situací v Evropě a v USA.

Další část obsahuje studii jednotlivých autorů beatnické generace. Jedná se jak o popis různých důležitých událostí autorova života, které měly vliv na jeho tvorbu, tak o podrobnou analýzu autorovy tvorby. Tato část je pro názornost doplněna citacemi a úryvky z děl.

ABSTRACT

JAROŠ, V., Beat generation and it's reflection today : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2009, 51 p.

Supervisor: Mgr. Richard Říha

Key words: american literature, beat generation, drugs, freedom, Buddhism

This bachelor thesis deals with literature analysis of particular beat generation's representative and with impact of beat dissent on the literature. The beat generation is conceived as a specific vision of the world but also as a reaction on post-war american society's development.

The opening part is payed to the situation in the literature after the World War Two. These chapters are concerned with the situation in Europe and in USA particularly.

The next part contains a study of particular beat generation's authors. It is both, a description of various important events of author's life which influenced his creation, and detailed analysis of author's creation. This part is, for clearness, replenished with quotations and extracts of works.